YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (viides jaosto)

10 päivänä helmikuuta 2004 *

Yhdistetyissä asioissa T-64/01 ja T-65/01,

Afrikanische Frucht-Compagnie GmbH, kotipaikka Hampuri (Saksa),

ja

Internationale Fruchtimport Gesellschaft Weichert & Co., kotipaikka Hampuri,

edustajanaan asianajaja G. Schohe, prosessiosoite Luxemburgissa,

kantajina,

vastaan

Euroopan unionin neuvosto, asiamiehinään S. Marquardt ja J.-P. Hix,

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

ja

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään G. Braun ja M. Niejahr, prosessiosoite Luxemburgissa,

vastaajina,

joissa kantajat vaativat ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta määräämään sen vahingon korvaamisesta, joka kantajille on väitteen mukaan aiheutunut niiden vuoden 1999 viitemäärän määrittämisen yhteydessä,

EUROOPAN YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN (viides jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja R. García-Valdecasas sekä tuomarit P. Lindh ja J. D. Cooke,

kirjaaja: hallintovirkamies D. Christensen,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 6.5.2003 pidetyssä suullisessa käsittelyssä esitetyn,

on antanut seuraavan

tuomion

Oikeussäännöt

Asetus N:o 404/93

1 Banaanialan yhteisestä markkinajärjestelystä 13 päivänä helmikuuta 1993 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 404/93 (EYVL L 47, s. 1) IV osastossa on 1.7.1993 lähtien korvattu eri kansalliset järjestelmät kolmansien maiden kanssa käytävän kaupan yhteisellä järjestelmällä. Banaanit jaotellaan asetuksessa "yhteisön banaaneihin", jotka on korjattu yhteisön alueelta, "kolmansien maiden banaaneihin", jotka ovat muista kolmansista valtioista kuin Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren valtioista (AKT) peräisin, "perinteisiin AKT-banaaneihin" ja "muihin kuin perinteisiin AKT-banaaneihin". Perinteisten AKT-banaanien ja muiden kuin perinteisten AKT-banaanien määrät vastasivat AKT-valtioiden viemiä banaanimääriä, jotka ensin mainittujen osalta eivät ylittäneet ja viimeksi mainittujen osalta ylittivät kunkin näistä valtioista perinteisesti viemät, asetuksen N:o 404/93 liitteessä vahvistetut määrät.

2 Asetuksen N:o 404/93 18 artiklan 1 kohdan alkuperäisessä versiossa säädetään 2 miljoonan tonnin (nettopaino) vuosittaisen tariffikiintiön käyttöönottamisesta kolmansien maiden banaanien ja muiden kuin perinteisten AKT-banaanien

tuonnille. Kolmansien maiden banaanien tuonnista perittiin tämän tariffikiintiön rajoissa tullia 100 ecua tonnilta, ja muiden kuin perinteisten AKT-banaanien tuonti tapahtui tullitta. Saman asetuksen 18 artiklan 2 kohdan alkuperäisessä versiossa säädettiin, että kyseisen kiintiön ulkopuolisesta tuonnista oli muiden kuin perinteisten AKT-banaanien osalta perittävä 750 ecua tonnilta ja kolmansien maiden banaanien osalta 850 ecua tonnilta.

3 Asetuksen N:o 404/93 19 artiklan 1 kohdassa vahvistettiin tariffikiintiön jakautuminen niin, että 66,5 prosenttia siitä avattiin sellaisten toimijoiden luokalle, jotka ovat pitäneet kaupan kolmansien maiden banaaneja ja/tai muita kuin perinteisiä AKT-banaaneja (A-luokka), 30 prosenttia sellaisten toimijoiden luokalle, jotka ovat pitäneet kaupan yhteisön banaaneja ja/tai perinteisiä AKT-banaaneja (B-luokka), ja 3,5 prosenttia sellaisten yhteisöön sijoittautuneiden toimijoiden luokalle, jotka ovat alkaneet pitää kaupan vuodesta 1992 alkaen muita kuin yhteisön banaaneja ja/tai muita kuin perinteisiä AKT-banaaneja (C-luokka).

Asetus N:o 1442/93

4 Pannakseen täytäntöön asetuksen N:o 404/93 komissio antoi 10.6.1993 banaanien tuontia yhteisöön koskevan järjestelmän soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä asetuksen N:o 1442/93 (EYVL L 142, s. 6; jäljempänä vuoden 1993 järjestelmä). Tämä järjestelmä oli voimassa 31.12.1998 asti (ks. jäljempänä 24 kohta).

5 Asetuksen N:o 1442/93 3 artiklan 1 kohdassa määriteltiin asetuksen N:o 404/93 18 ja 19 artiklan soveltamiseksi A- ja B-luokan "toimijoiksi" kaikki sellaiset

talouden toimijat, jotka olivat omaan lukuunsa toteuttaneet yhtä tai useampia seuraavista toiminnoista:

"a) kolmansista maista ja/tai AKT-valtioista peräisin olevien vihreiden banaanien ostamista tuottajilta tai mahdollisesti niiden tuottamista, jota seuraa niiden toimittaminen yhteisöön ja myyminen yhteisössä;

b) vihreiden banaanien hankintaa ja niiden omistajana niiden vapaaseen liikkeeseen luovuttamista sekä niiden myyntiin saattamista niiden saattamiseksi myöhemmin yhteisön markkinoille, [jolloin] tuotteen pilaantumista tai menettämistä koskevat riskit on rinnastettava omistajan tuotteesta ottamaan riskiin;

c) vihreiden banaanien kypsyttämistä niiden omistajana sekä niiden yhteisön markkinoille saattamista".

6 Toimijoita, jotka toteuttavat edellisessä kohdassa kuvattuja a- ja b-toimintoja, kutsutaan jäljempänä vastaavasti "ensimmäisen vaiheen tuojiksi" ja "toisen vaiheen tuojiksi".

7 Asetuksen N:o 1442/93 4 artiklan 1 kohdassa säädettiin seuraavaa:

"Jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten on laadittava erilliset luettelot A- ja B-luokan toimijoista ja kunkin toimijan osalta määristä, joita tämä on pitänyt kaupan vuosittain sitä vuotta, jolle tariffikiintiö on avattu, edeltävää vuotta edeltäneiden kolmen vuoden aikana eritellen kyseiset määrät kunkin 3 artiklan 1 kohdassa kuvatun taloudellisen toiminnon mukaan. — —"

8 Asetuksen N:o 1442/93 5 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltion toimivaltaisten viranomaisten oli vahvistettava vuosittain kunkin rekisteröimänsä A- ja B-luokan toimijan sitä vuotta, jolle kiintiö on avattu, edeltävää vuotta edeltäneiden kolmen vuoden aikana kaupan pitämien, 3 artiklan 1 kohdan mukaisesti toimijan harjoittamien toimintojen luonteen mukaan eriteltyjen määrien keskiarvo.

9 Asetuksen N:o 1442/93 5 artiklan 2 kohdassa säädettiin, että kaupan pidetyt määrät oli kerrottava seuraavilla painotuskertoimilla 3 artiklan 1 kohdassa kuvattujen toimintojen mukaan:

— toiminto a: 57 prosenttia

— toiminto b: 15 prosenttia

— toiminto c: 28 prosenttia.

10 Asetuksen N:o 1442/93 6 artiklassa säädettiin seuraavaa:

"Tarvittaessa komissio vahvistaa vuotuisen tariffikiintiön sekä 5 artiklassa tarkoitettujen toimijoiden viitemäärien yhteismäärän perusteella kullekin toimi-

jaluokalle yhtenäisen vähennyskertoimen, jota sovelletaan kunkin toimijan viitemäärään tälle myönnettävän määrän vahvistamiseksi.

Jäsenvaltioiden on vahvistettava kyseinen määrä jokaisen A- ja B-luokan rekisteröidyn toimijan osalta ja toimitettava tieto siitä kyseiselle toimijalle ——."

Itävallan tasavallan, Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan liittymisen vuoksi toteutetut siirtymätoimenpiteet

11 Vuosina 1994 ja 1995 komissio toteutti siirtymätoimenpiteitä, jotta siirtyminen Itävallan tasavallassa, Suomen tasavallassa ja Ruotsin kuningaskunnassa ennen niiden liittymistä voimassa olevasta järjestelmästä banaanialan yhteisen markkinajärjestelyn sääntöjen soveltamisesta aiheutuvaan järjestelmään helpottuisi. Komissio antoi seuraavat asetukset:

— banaanien tuontia Itävaltaan, Suomeen ja Ruotsiin vuoden 1995 ensimmäisen vuosineljänneksen aikana koskevista siirtymätoimenpiteistä 21 päivänä joulukuuta 1994 annettu asetus (EY) N:o 3303/94 (EYVL L 341, s. 46)

— Itävallan, Suomen ja Ruotsin liittymistä Euroopan unioniin seuraavan siirtymäkauden toimenpiteistä tariffikiintiöjärjestelmän soveltamiseksi banaanien maahantuontiin vuoden 1995 toisella vuosineljänneksellä 1 päivänä maaliskuuta 1995 annettu asetus (EY) N:o 479/95 (EYVL L 49, s. 18)

— tariffikiintiöjärjestelmän soveltamiseksi banaanien tuontiin vuoden 1995 kolmannella vuosineljänneksellä Itävallan, Suomen ja Ruotsin liittymisen vuoksi toteutettavista siirtymätoimenpiteistä 30 päivänä toukokuuta 1995 annettu asetus (EY) N:o 1219/95 (EYVL L 120, s. 20)

— siirtymätoimenpiteistä banaanin tuontia koskevan tariffikiintiöjärjestelmän soveltamiseksi Itävallan, Suomen ja Ruotsin yhteisöön liittymisen johdosta 3 päivänä elokuuta 1995 annettu asetus (EY) N:o 1924/95 (EYVL L 185, s. 24).

12 Asetuksen N:o 479/95 3 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

"Yhteisön toimijoiden, jotka ovat pitäneet kaupan muista kolmansista maista kuin [AKT-maista] peräisin olevia banaaneja, AKT-maista peräisin olevia banaaneja tai yhteisön alueella kasvatettuja banaaneja uusissa jäsenvaltioissa kolmen viitevuoden (1991, 1992 ja 1993) aikana, on anottava kirjaamistaan jäsenvaltioiden toimivaltaisilta viranomaisilta viimeistään 15 päivänä maaliskuuta 1995. ——"

13 Asetuksen N:o 3303/94 4 artiklan 1 kohdassa ja asetusten N:o 479/95 ja N:o 1219/95 1 artiklan 1 kohdassa säädetään, että vuoden 1995 ensimmäiseksi (asetus N:o 3303/94), toiseksi (asetus N:o 479/95) ja kolmanneksi vuosineljännekseksi (asetus N:o 1219/95) uusien jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten on annettava alueelleen sijoittautuneille toimijoille, jotka olivat tuoneet niihin banaaneja vuoden/vuosien 1991, 1992 ja/tai 1993 aikana, lupa tuoda kolmansista maista peräisin olevia banaaneja tiettyjen vahvistettujen kiintiöiden rajoissa.

14 Asetuksen N:o 3303/94 4 artiklan 1 kohdan kolmannen ja neljännen alakohdan ja asetusten N:o 479/95 ja N:o 1219/95 1 artiklan 1 kohdan kolmannen ja neljännen alakohdan sisältö oli seuraava:

"Määrä, jonka tuontiin lupa myönnetään, ei saa yhden toimijan osalta ylittää [30, 27 tai 25 prosentin osuutta] tämän vuosien 1991, 1992 ja 1993 aikana keskimäärin vuotta kohden tuomista määristä.

Tämä lupa ei rajoita kyseiselle toimijalle vuoden 1995 osalta asetuksen N:o 1442/93 6 artiklan mukaisesti myönnettävää viitemäärää."

15 Asetuksen N:o 1924/95 1 artiklassa säädettiin asetuksen N:o 404/93 18 artiklassa tarkoitetun 353 000 tonnin (nettopaino) suuruisen lisämäärän avaamisesta kolmansien maiden banaanien sekä muiden kuin perinteisten AKT-banaanien uusiin jäsenvaltioihin tuontia varten vuodeksi 1995. Näihin kolmeen jäsenvaltioon asetusten N:o 3304/94, N:o 479/95 ja N:o 1219/95 mukaisesti tuodut määrät oli luettava tähän lisämäärään.

16 Asetuksen N:o 1924/95 2 artiklassa säädettiin seuraavaa:

"Vuoden 1995 viimeisen neljänneksen osalta jäsenvaltioiden toimivaltaiset viranomaiset antavat tuontitodistuksia kolmansista maista peräisin olevien banaanien ja muiden kuin perinteisten AKT-banaanien vapaaseen liikkeeseen luovutusta varten [uusissa jäsenvaltioissa]:

a) 91 500 tonniin asti toimijoille, jotka ovat pitäneet kaupan edellä tarkoitettuja banaaneja [uusissa jäsenvaltioissa] viitekaudella 1991, 1992 ja 1993 ja jotka on rekisteröity asetuksen — — N:o 479/95 3 artiklan mukaisesti;

b) 2 500 tonniin asti uusille [uusiin jäsenvaltioihin] sijoittautuneille toimijoille, jotka niissä täyttävät asetuksen — — N:o 1442/93 3 artiklan 5 kohdassa säädetyt edellytykset ja jotka on rekisteröity 4 artiklan mukaisesti."

17 Asetuksen N:o 1924/95 3 artiklassa säädettiin seuraavaa:

"1. Kukin kyseinen toimija voi edellä 2 artiklan a [ala]kohdan mukaisesti hakea vuoden 1995 viimeiseksi neljännekseksi yhtä tai useampaa tuontitodistusta yhteismäärälle, joka on määritetty uusissa jäsenvaltioissa asetuksen — — N:o 1442/93 3 artiklan 1 kohdan mukaisesti vuosina 1991–1993 kaupan pidettyjen banaanien määrän vuotuisen keskiarvon perusteella ja kerrottu saman asetuksen 5 artiklan 2 kohdassa vahvistetuilla painotuskertoimilla sekä tarvittaessa komission 3 kohdan mukaisesti vahvistamalla vähennyskertoimella.

— —

3. Jos kyseisille toimijoille 1 kohdan mukaisesti määritettyjen määrien summa ylittää 91 500 tonnia, komissio vahvistaa yhtenäisen vähennyskertoimen, jota sovelletaan kullekin toimijalle määritettyyn määrään."

18 Asetuksen N:o 1924/95 6 artiklassa säädettiin seuraavaa:

"Määritettäessä viitemääriä miksi tahansa vuoden 1995 kattamaksi ajanjaksoksi on kaikkien uusiin jäsenvaltioihin hankintoja suorittaneiden toimijoiden tullit koko vuoden 1995 osalta määritettävä asetuksen (ETY) N:o 1442/93 3 ja 5 artiklan mukaisesti."

Asetus N:o 1637/98

19 Neuvoston asetuksen N:o 404/93 muuttamisesta 20.7.1998 annetussa neuvoston asetuksessa N:o 1637/98 (EYVL L 210, s. 28) säädettiin merkittävistä muutoksista banaanialan yhteiseen markkinajärjestelyyn; nämä muutokset tulivat voimaan 1.1.1999. Asetuksella korvattiin erityisesti asetuksen N:o 404/93 IV osaston 16–20 artikla uusilla säännöksillä.

20 Asetuksen N:o 404/93 16 artiklassa, sellaisena kuin se oli muutettuna asetuksella N:o 1637/98, säädettiin seuraavaa:

"— —

[Asetuksen N:o 404/93 IV osaston säännöksissä]

1) 'perinteisellä tuonnilla AKT-valtioista' tarkoitetaan liitteessä esitetyistä valtioista peräisin olevien yhteisöön tuotavien banaanien vuosittaista enintään 857 700 tonnin (nettopaino) tuontia; näin tuotavia banaaneja kutsutaan 'perinteisiksi AKT-banaaneiksi';

2) 'muulla kuin perinteisellä tuonnilla AKT-valtioista' tarkoitetaan muista kuin 1 alakohdassa määritellyistä AKT-valtioista peräisin olevien banaanien yhteisöön tuontia; näin tuotavia banaaneja kutsutaan 'muiksi kuin perinteisiksi AKT-banaaneiksi';

3) 'tuonnilla muista kolmansista valtioista kuin AKT-valtioista' tarkoitetaan muista kolmansista valtioista kuin AKT-valtioista peräisin olevien banaanien yhteisöön tuontia; näin tuotavia banaaneja kutsutaan 'kolmansien valtioiden banaaneiksi'."

21 Asetuksen N:o 404/93 18 artiklan 1 kohdassa, sellaisena kuin se oli asetuksella N:o 1637/98 muutettuna, säädettiin, että kolmansien valtioiden banaanien ja muiden kuin perinteisten AKT-banaanien tuonnille avataan 2,2 miljoonan tonnin (nettopaino) vuosittainen tariffikiintiö. Siinä myös säädetään, että tämän tariffikiintiön rajoissa kolmansien valtioiden banaanien tuonnista on perittävä tulli, joka on 75 ecua tonnilta, ja että muiden kuin perinteisten AKT-banaanien tuonnista ei peritä tullia.

22 Saman asetuksen 18 artiklan 2 kohdassa, sellaisena kuin se on asetuksella N:o 1637/98 muutettuna, säädettiin, että kolmansien valtioiden banaanien ja muiden kuin perinteisten AKT-banaanien tuonnille avataan 353 000 tonnin (nettopaino) lisätariffikiintiö. Tämän tariffikiintiön rajoissa kolmansien valtioiden banaanien tuonnista oli perittävä tulli, joka oli myös 75 ecua tonnilta, eikä muiden kuin perinteisten AKT-banaanien tuonnista peritty tullia.

23 Asetuksen N:o 404/93 19 artiklan 1 kohdassa, sellaisena kuin se oli asetuksella N:o 1637/98 muutettuna, säädettiin seuraavaa:

"Edellä 18 artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitettuja tariffikiintiöitä ja perinteisten AKT-banaanien tuontia hallinnoidaan käyttämällä perinteisen kaupankäynnin huomioonottavaa (niin sanottua 'perinteiset/uudet tulokkaat') menettelyä.

Komissio vahvistaa tarvittavat soveltamista koskevat yksityiskohtaiset säännöt 27 artiklassa säädettyä menettelyä noudattaen.

Tarvittaessa voidaan ottaa käyttöön muita sopiviksi katsottuja menettelyjä."

Asetus N:o 2362/98

24 Komissio antoi 28.10.1998 asetuksen N:o 404/93 soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä banaanien tuontia yhteisöön koskevan järjestelmän osalta asetuksen N:o 2362/98 (EYVL L 293, s. 32; jäljempänä vuoden 1999 järjestelmä). Asetuksen N:o 2362/98 31 artiklan nojalla asetus N:o 1442/93 kumottiin 1.1.1999 alkaen.

25 Vuoden 1999 järjestelmässä lakkautettiin eri tariffikiintiöiden määrittäminen kolmelle eri toimijaluokalle (A, B tai C) ja A- ja B-luokkien toimijoiden jakaminen alaluokkiin niiden harjoittaman toiminnan mukaan. Tässä järjestelmässä erotettiin toisistaan "perinteiset toimijat" ja "uudet toimijat".

26 Asetuksen N:o 2362/98 2 artiklassa säädettiin nimenomaisesti, että asetuksen N:o 404/93, sellaisena kuin se on asetuksella N:o 1637/98 muutettuna, 18 artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitetut tariffikiintiöt ja 16 artiklassa tarkoitetut perinteiset banaanit jaettiin seuraavasti:

— 92 prosenttia 3 artiklassa määritellyille perinteisille toimijoille

— 8 prosenttia 7 artiklassa määritellyille uusille toimijoille.

27 Asetuksen N:o 2362/98 3 artiklassa säädettiin seuraavaa:

"Tässä asetuksessa tarkoitetaan 'perinteisellä toimijalla' taloudellista toimijaa, joka on ollut sijoittautuneena yhteisöön ajanjaksona, jonka perusteella sen viitemäärä vahvistetaan, sekä 5 artiklan mukaisen rekisteröintinsä aikana ja joka on omaan lukuunsa viitekauden aikana tosiasiallisesti tuonut vähimmäismäärän kolmansista maista ja/tai AKT-maista peräisin olevia banaaneja niiden myymiseksi myöhemmin yhteisön markkinoilla.

— —"

28 Asetuksen N:o 2362/98 4 artiklassa säädettiin seuraavaa:

"1. Kukin jäsenvaltiossa 5 artiklan mukaisesti rekisteröity perinteinen toimija saa kutakin vuotta varten kaikkien liitteessä I mainittujen alkuperien osalta yhden viitemäärän, joka vahvistetaan toimijan viitekauden aikana tosiasiallisesti tuomien banaanimäärien perusteella.

2. Vuonna 1999 tapahtuvassa tuonnissa tariffikiintiöiden ja perinteisten AKT-banaanien osalta viitekautena käytetään vuosia 1994, 1995 ja 1996."

29 Asetuksen N:o 2362/98 5 artiklassa säädettiin seuraavaa:

"— —

2. Kunkin toimijan on ilmoitettava viitemääränsä vahvistamista varten toimivaltaiselle viranomaiselle ennen kunkin vuoden 1 päivää heinäkuuta:

a) liitteessä I mainittua alkuperää olevien banaanien kokonaismäärä, jonka toimija on tosiasiallisesti tuonut viitekauden kunkin vuoden aikana;

b) 3 kohdassa mainitut todistusasiakirjat.

3. Tosiasiallinen tuonti on osoitettava seuraavasti:

a) esittämällä jäljennös tuontitodistuksista — — jota todistuksenhaltija — — on käyttänyt todistuksessa ilmoitettujen määrien luovuttamiseksi vapaaseen liikkeeseen; ja

b) esittämällä lisäksi selvitys tuontia koskevien tullimuodollisuuksien täyttymispäivänä voimassa olleiden tullien maksamisesta, joka on tehty joko suoraan toimivaltaisille viranomaisille taikka tulliasioitsijan tai valtuutetun edustajan välityksellä.

Toimijan, joka todistaa maksaneensa tietyn banaanimäärän vapaaseen liikkeeseen luovuttamishetkenä voimassa olleet tullit joko suoraan toimivaltaisille viranomaisille taikka tulliasioitsijan tai valtuutetun edustajan välityksellä ja joka ei ole tässä toimessa käytetyn tuontitodistuksen — — haltija eikä siirronsaaja, katsotaan tuoneen kyseisen määrän, jos toimija on rekisteröity jossakin jäsenvaltiossa asetuksen — — N:o 1442/93 mukaisesti ja/tai toimija täyttää perinteiseksi toimijaksi rekisteröitymistä koskevat tässä asetuksessa säädetyt edellytykset. Tulliasioitsija ja valtuutettu edustaja eivät voi vaatia tämän alakohdan soveltamista.

4. [Uusiin jäsenvaltioihin] sijoittautuneiden toimijoiden on esitettävä vuodesta 1994 vuoden 1995 kolmannen vuosineljänneksen loppuun asti kyseisissä jäsenvaltioissa vapaaseen liikkeeseen luovutettujen määrien todisteeksi jäljennös asianmukaisesti käytetyistä asianmukaisista tulliasiakirjoista ja toimivaltaisten viranomaisten antamista tuontiluvista."

Tosiseikat ja oikeudenkäyntimenettely

30 Kantajat, joiden kotipaikka on Hampuri (Saksa), tuovat maahan ja myyvät kolmansista maista peräisin olevia banaaneja muun muassa uusissa jäsenvaltioissa. Kantajat olivat pääasiassa ensimmäisen vaiheen tuojia ja toissijaisesti toisen vaiheen tuojia.

31 Kantajat nostivat nämä vahingonkorvauskanteet (asiat T-64/01 ja T-65/01) yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen 20.3.2001 toimittamallaan kannekirjelmällä.

32 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin päätti esittelevän tuomarin kertomuksen perusteella aloittaa suullisen käsittelyn näissä kahdessa asiassa. Prosessinjohtotoimenpiteenä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin pyysi kantajia vastaamaan suullisesti tiettyihin kysymyksiin suullisessa käsittelyssä.

33 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen viidennen jaoston puheenjohtajan 28.4.2003 antamalla määräyksellä asiat T-64/01 ja T-65/01 on asianosaisten kuulemisen jälkeen yhdistetty suullista käsittelyä ja tuomion antamista varten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 50 artiklan mukaisesti.

34 Asianosaiset esittivät suulliset lausumansa ja vastauksensa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kysymyksiin 6.5.2003 pidetyssä istunnossa.

Asianosaisten vaatimukset

35 Asiassa T-64/01 kantaja vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— ottaa kanteen tutkittavaksi

— velvoittaa neuvoston ja komission maksamaan kantajalle 1 358 228 euroa 3,75 prosentin vuotuisine korkoineen tämän tuomion julistamisajankohdasta lähtien ja asianmukaisen korvauksen 1.1.1999 tapahtuneesta rahanarvon alenemisesta

— toteaa, että neuvosto ja komissio ovat velvollisia korvaamaan kantajalle kaikki muut vahingot, jotka ovat aiheutuneet tai tulevat aiheutumaan sille asetusten N:o 1637/98 ja N:o 2362/98 antamisesta

— velvoittaa asianosaiset toimittamaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle sen asettamassa määräajassa ne kolmannessa vaatimuksessa mainitut määrät, joista asianosaiset ovat päässeet sopimukseen tai, jos tällaista sopimusta ei ole tehty, esittämään yksilöidyt korvausvaatimuksensa samassa määräajassa

— määrää oikeudenkäyntikuluista.

36 Asiassa T-65/01 kantaja vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— ottaa kanteen tutkittavaksi

— velvoittaa neuvoston ja komission maksamaan kantajalle 3 604 232 euroa 2,9 prosentin vuotuisine korkoineen tämän tuomion julistamisajankohdasta lähtien ja asianmukaisen korvauksen 1.1.1999 tapahtuneesta rahanarvon alenemisesta

— toteaa, että neuvosto ja komissio ovat velvollisia korvaamaan kantajalle kaikki muut vahingot, jotka ovat aiheutuneet tai tulevat aiheutumaan sille asetusten N:o 1637/98 ja N:o 2362/98 antamisesta

— velvoittaa asianosaiset toimittamaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle sen asettamassa määräajassa ne kolmannessa vaatimuksessa mainitut määrät, joista asianosaiset ovat päässeet sopimukseen tai, jos tällaista sopimusta ei ole tehty, esittämään yksilöidyt korvausvaatimuksensa samassa määräajassa

— määrää oikeudenkäyntikuluista.

37 Molemmissa asioissa neuvosto vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— jättää kanteet tutkimatta siltä osin kuin ne kohdistuvat neuvostoon

— hylkää kanteet perusteettomina

— velvoittaa kantajat korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

38 Molemmissa asioissa komissio vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— hylkää kanteet perusteettomina

— velvoittaa kantajat korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Tutkittavaksi ottaminen

39 Neuvosto ei muodollisesti esitä yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 114 artiklan 1 kohdan mukaista oikeudenkäyntiväitettä, mutta väittää, että kanteiden tutkittavaksi ottamisen edellytykset eivät täyty siltä osin kuin kanteet kohdistuvat neuvostoon. Neuvosto huomauttaa, että lukuun ottamatta kanneperustetta, jonka mukaan neuvosto on delegoinut toimivaltaansa komissiolle lainvastaisesti, kantajat riitauttavat yksinomaan komission syyksi luettavia toimenpiteitä sekä erityisesti tiettyjä asetuksen N:o 2362/98 säännöksiä. Neuvosto huomauttaa, että oikeuskäytännön mukaan ainoastaan yhteisön toimielimet, jotka on erotettava itse yhteisöstä, voivat olla vastaajina suorassa kanteessa (asia T-572/93, Odigitria v. neuvosto ja komissio, tuomio 6.7.1995, Kok. 1995, s. II-2025, 22 kohta ja asia T-201/99, Royal Olympic Cruises ym. v. neuvosto ja komissio, määräys 12.12.2000, Kok. 2000, s. II-4005, 20 kohta).

40 Kantajat katsovat, että väite, jonka mukaan niiden kanteet on jätettävä tutkimatta, koska niiden tutkittavaksi ottamisen edellytykset puuttuvat, on perusteeton. Kantajat esittävät, että niiden kanne on esitetty EY 288 artiklan toisen kohdan sanamuodon mukaisesti yhteisöä vastaan ja että käsiteltävänä olevassa asiassa yhteisöä edustaa komission lisäksi neuvosto. Kantajien mukaan neuvosto antoi asetuksella N:o 1637/98 komissiolle toimivallan antaa asetus N:o 2362/98, josta väitetty vahinko johtuu.

41 Vastauksena näihin väitteisiin on riittävää todeta, että kantajat riitauttavat viidennessä, kuudennessa ja seitsemännessä kanneperusteessaan nimenomaisesti neuvoston antaman asetuksen N:o 1637/98 tiettyjen osien laillisuuden.

42 Tästä seuraa, että neuvoston esittämä väite, jonka mukaan kanteet on jätettävä tutkimatta, koska niiden tutkittavaksi ottamisen edellytykset puuttuvat, on hylättävä.

Aineellinen kysymys

43 Kantajien kanteiden perustana on ensisijaisesti yhteisön vastuu lainvastaisesta toimesta ja toissijaisesti yhteisön vastuu laillisesta toimesta.

44 Ennen kuin tutkitaan kantajien kanteidensa tueksi esittämiä niitä kanneperusteita, jotka perustuvat yhteisön vastuuseen lainvastaisesta toimesta, on esitettävä joitakin alustavia huomautuksia. Kantajat korostavat kirjelmissään useaan otteeseen, että nämä kanteet koskevat niiden viitemäärän vahvistamista vuodeksi 1999, ja toteavat, että vuoden 1999 järjestelmällä oli kolme "erityispiirrettä", jotka ovat suosineet uusien jäsenvaltioiden toimijoita muiden jäsenvaltioiden toimijoihin nähden. Koska kantajien näitä kolmea "erityispiirrettä" kohtaan esittämä arvostelu sisältyy useaan kanneperusteeseen ja koska komissio on riitauttanut sen, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, että aluksi on tutkittava, onko tämä arvostelu perusteltua.

Alustavat huomautukset

Asianosaisten lausumat

45 Kantajat väittävät, että vuoden 1999 järjestelmän kolme "erityispiirrettä" ovat suosineet uusien jäsenvaltioiden toimijoita muiden jäsenvaltioiden toimijoihin nähden.

46 Ensinnäkin kantajat arvostelevat sitä, että asetuksen N:o 2362/98 4 artiklan 2 kohdassa vuodet 1994–1996 on valittu viiteajanjaksoksi vuonna 1999 toteutettavalle tuonnille. Vuoden 1993 järjestelmän määräysten mukaan viiteajanjaksona olisi ollut vuodet 1995–1997.

47 Toiseksi kantajat väittävät, että ne kolmansien valtioiden banaanien "väliaikaiset" määrät, jotka uusien jäsenvaltioiden toimijat saivat tuoda maahan vuoden 1995 kolmen ensimmäisen neljänneksen aikana, olivat suurempia kuin määrät, jotka ne olisivat voineet tuoda maahan, jos tariffikiintiötä olisi mukautettu 1.1.1995 lähtien "tarpeiden kasvamisen (2 200 000 tonnia + 353 000 tonnia)" mukaisesti ja jos se olisi jaettu kaikkien toimijoiden kesken asetuksen N:o 1442/93 3 ja 5 artiklan mukaisesti. Kantajat väittävät, että uusien jäsenvaltioiden toimijoiden "ei ole koskaan tarvinnut kohdistaa näitä ylimääräisiä määriä myöhemmille kausille saatuihin määriin tai neutraloida näitä määriä muilla tavoin" ja että ne ovat näin ollen saaneet vuodeksi 1995 lopullisesti "suuremmat määrät kuin ne, joihin niillä olisi normaalisti ollut oikeus markkinajärjestelyn mukaan". Kantajat toteavat tämän perusteella, että vuoden 1999 viitemäärät on määritetty uusien jäsenvaltioiden toimijoiden ja vuoden 1995 osalta liian suurten määrien perusteella.

48 Osoittaakseen näiden "ylimääräisten määrien" olemassaolon kantajat tukeutuvat seuraavaan kahteen perusteluun:

— vuoden 1995 kolmen ensimmäisen neljänneksen aikana 2 200 000 tonnin tariffikiintiöstä oli käytetty jo 90 prosenttia eli 1 980 000 tonnia, joka on enemmän kuin 75 prosenttia tästä 353 000 tonnin lisämäärällä korotetusta tariffikiintiöstä (2 553 000 tonnia) eli 1 914 750 tonnia

— samojen vuosineljännesten osalta uusien jäsenvaltioiden toimijat saivat asetusten N:o 3303/94, N:o 479/95 ja N:o 1219/95 mukaisesti oikeuden tuoda maahan kolmansien valtioiden banaaneja "väliaikaisen" määrän, joka oli jopa 82 prosenttia eikä ainoastaan 75 prosenttia niiden määrien keskiarvosta, joita ne olivat tuoneet maahan vuosina 1991–1993.

49 Osoittaakseen, että uusien jäsenvaltioiden toimijat ovat voineet lopullisesti säilyttää "ylimääräiset väliaikaiset" määrät, jotka niille on myönnetty vuodeksi 1995, ja vedota niihin silloin, kun niille määritettiin vuoden 1999 viitemäärää, kantajat esittävät seuraavat kolme seikkaa:

— kantajien mukaan asetuksen N:o 1924/95 kuudennesta ja yhdeksännestä perustelukappaleesta seuraa, että komissio katsoi, ettei vuoden 1995 lopulla ollut asianmukaista jakaa 353 000 tonnin lisämäärällä korotettua 2 200 000 tonnin määrää kaikkien toimijoiden kesken asetuksen N:o 1442/93 3 ja 5 artiklassa vahvistettujen arviointiperusteiden mukaisesti

— kantajien mukaan komissio otti laskiessaan "kaikkien toimijoiden käytettävissä [vuoden 1995] neljännellä neljänneksellä olevaa määrää" huomioon täysimääräisesti nämä "väliaikaiset" määrät

— kantajien mukaan määrä, joka saadaan vähentämällä 353 000 tonnin lisämäärästä "väliaikaisten" määrien yhteismäärä (258 671 tonnia) ja uusien jäsenvaltioiden uusille toimijoille vuoden 1995 neljännelle neljännekselle myönnetty määrä (2 500 tonnia), vastaa arviolta komission asetuksen N:o 1924/95 2 artiklan a alakohdassa mainitsemaa määrää, joka myönnettiin

saman neljänneksen aikana perinteisille toimijoille kolmansien maiden banaanien ja muiden kuin perinteisten AKT-banaanien tuontia varten.

50 Kolmanneksi kantajat vetoavat asetuksen N:o 1924/95 6 artiklan sanamuotoon ja väittävät, että vuoden 1999 viitemäärät olisi pitänyt määrittää asetuksen N:o 1442/93 3 ja 5 artiklassa tarkoitetun jakotavan mukaisesti eikä asetuksen N:o 2362/98 3 ja 5 artiklassa tarkoitetun "tosiasiallisen tuojan" arviointiperusteen mukaisesti. Kantajat tukeutuvat asetuksen N:o 2362/98 5 artiklan 3 ja 4 kohtaan ja väittävät, että tämän arviointiperusteen soveltamisen seurauksena uusien jäsenvaltioiden toimijoille on varattu vuoden 1999 viitemäärät siltä osin kuin ne määritettiin näissä valtioissa vuonna 1994 ja vuoden 1995 kolmena ensimmäisenä neljänneksenä toteutetun banaanien tuonnin perusteella. Kantajat väittävät, että tämän tuonnin tosiasiallisuus osoitettiin yksinomaan toimittamalla asianmukaiset tulliasiakirjat ja osoittamalla tullimaksujen maksaminen eli todistusaineistolla, jota ainoastaan nämä toimijat saattoivat toimittaa, kun otetaan huomioon viitejakson valinta. Kantajat toteavat, että jos vuoden 1999 viitemäärät olisi määritetty asetuksen N:o 1442/93 3 ja 5 artiklassa tarkoitetun jakotavan mukaisesti, uusien jäsenvaltioiden toimijoita, joiden toiminta rajoittui tullimaksujen maksamiseen, olisi pidetty korkeintaan toissijaisina tuojina, ja ne olisivat tämän vuoksi saaneet ainoastaan 15 prosenttia kiintiöistä. Sen sijaan toimijoita, jotka kantajien tapaan olivat toteuttaneet hankintoja, olisi pidetty ensimmäisen vaiheen tuojina, ja ne olisivat saaneet 57 prosenttia näistä kiintiöistä.

51 Komissio esittää osaltaan ensimmäiseksi perusteet, joilla se perusteli vuosien 1994–1996 valintaa viitejaksoksi.

52 Yhtäältä komissio toteaa, että suurimpien kolmansien valtioiden banaaneja yhteisöön tuovien valtioiden tariffikiintiöosuudet on laskettu näiden valtioiden

viemien määrien perusteella ja että sen on näin ollen valittava sama viitejakso myöntääkseen toimijoille yksilölliset viitemäärät.

53 Toisaalta sen oli pakko valita viitejaksoksi vuodet 1994–1996 siksi, että asetuksen N:o 2362/98 antamisaikaan yhteisöön tosiasiallisesti suuntautunutta tuontia koskevat lopulliset luvut olivat tiedossa vain tältä ajalta, koska vuoden 1997 luvut olivat vasta väliaikaisia.

54 Lisäksi komissio korostaa, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin vahvisti asiassa T-18/99, Cordis vastaan komissio, 20.3.2001 antamansa tuomion (Kok. 2001, s. II-913) 77 kohdassa, että vuosien 1994–1996 valinta viitejaksoksi oli laillinen.

55 Toiseksi komissio kiistää sen, että uusien jäsenvaltioiden toimijat olisivat saaneet "ylimääräisiä määriä", ja katsoo, ettei käsiteltävänä olevassa asiassa ollut tarpeen toteuttaa minkäänlaista "neutralointia" tai "kohdistamista".

56 Komissio riitauttaa kantajien laskelmat (ks. edellä 48 kohta). Komissio toteaa yhtäältä, että nimenomaan se, että vuoden 1995 kolmen ensimmäisen neljänneksen aikana vuosikiintiöstä oli yhteisössä käytetty jo 90 prosenttia tuontitodistusten ja -lupien antamiseen, johti vuosikiintiön korottamiseen 353 000 tonnin lisämäärällä, joka vastaa uusien jäsenvaltioiden tarpeita. Koska kyseistä määrää ei ylitetty, 2 200 000 tonnin vuosikiintiö jäi kokonaisuudessaan muiden jäsenvaltioiden perinteisten toimijoiden käyttöön. Komissio toteaa vielä, että kyseisten vuosineljännesten aikana uusien jäsenvaltioiden toimijat käyttivät

tuontilupiaan ainoastaan 258 671 tonnin määrän osalta, joka on noin 73 prosenttia lisämäärästä.

57 Komissio väittää toisaalta, että "määrän väliaikainen määrittäminen ei välttämättä merkitse sitä, että sitä muutettaisiin myöhemmin". Komission mukaan käsite "väliaikainen" merkitsee sitä, että "määrä vahvistetaan myöhemmin lopullisesti, mutta se ei merkitse sitä, että tätä ennen olisi väistämättä tehtävä muutoksia". Komissio huomauttaa, että asetuksissa N:o 3303/94, N:o 479/95 ja N:o 1219/95 se on maininnut selkeästi, ettei lupien myöntäminen vaikuta uusien jäsenvaltioiden toimijoille myöhemmin asetuksen N:o 1442/93 6 artiklan mukaisesti myönnettäviin viitemääriin. Komissio lisää, että asetuksessa N:o 1924/95 lisämääräksi määritettiin 353 000 tonnia.

58 Komissio katsoo myös, ettei se, että uusiin jäsenvaltioihin vientiä harjoittaville toimijoille tarkoitetut määrät poikkeavat määristä, jotka ne olisivat saaneet asetuksen N:o 1442/93 3 ja 5 artiklan perusteella, ole yllättävää eikä lainvastaista, koska "poikkeuksella voimassa olevaan säännöstöön oli luotava siirtymäajan säännöstö, jossa vahvistettiin erityisesti aiemman laskentatavan korvaava uusi väliaikainen laskentatapa, nimenomaan liittymisestä johtuvan uuden tilanteen hallitsemiseksi". Komission mukaan tämä johtui siitä, että uudet jäsenvaltiot hankkivat yksinomaan Etelä-Amerikasta peräisin olevia banaaneja ja niissä toimi ainoastaan A-luokan toimijoita. Sitä, että vuosi 1995 sisällytettiin viitejaksoon vuoden 1999 viitemäärien vahvistamiseksi, ei komission mukaan näin ollen voida arvostella.

59 Kolmanneksi komissio riitauttaa väitteen, jonka mukaan vuoden 1999 viitemäärät olisi pitänyt määrittää asetuksen N:o 1442/93 3 ja 5 artiklan perusteella. Tämä asetus on nimittäin korvattu 1.1.1999 alkaen asetuksella N:o 2362/98.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

60 Ensinnäkin on katsottava, etteivät kantajien ne arvostelut, jotka koskevat vuosien 1994–1996 valintaa vuosien 1995–1997 sijasta viitejaksoksi vuonna 1999 toteutettavan tuonnin osalta, ole perusteltuja. Kantajat eivät ole esittäneet seikkoja, joiden avulla voitaisiin näyttää toteen, että komission väite, jonka mukaan sen antaessa asetusta N:o 2362/98 sen tiedossa ei ollut vielä vuoden 1997 aikana yhteisöön tosiasiallisesti toteutettujen tuontien lopullista määrää, on virheellinen. Ne eivät myöskään ole kyseenalaistaneet komission selitystä, jonka mukaan toimijoille tarkoitetun viitekauden oli oltava sama kuin kauden, jonka avulla määrättiin pääasiallisten toimittajamaiden tariffikiintiöosuudet (ks. edellä 52 kohta). Lopuksi on huomautettava, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi edellä mainitussa asiassa Cordis vastaan komissio antamansa tuomion 77 kohdassa, että vuosien 1994–1996 valinta viitejaksoksi oli laillinen.

61 Toiseksi on todettava, etteivät kantajat osoita millään tavalla, että uusien jäsenvaltioiden toimijat olisivat saaneet vuodeksi 1995 lopullisesti "suuremmat määrät kuin ne, joihin niillä olisi normaalisti ollut oikeus markkinajärjestelyn mukaan".

62 Varsinkaan kahta kantajien väitettä, joilla ne pyrkivät osoittamaan, että ne kolmansien valtioiden banaanien määrät, jotka nämä toimijat ovat saaneet luvan tuoda vuoden 1995 kolmen ensimmäisen neljänneksen aikana, olivat suurempia kuin ne määrät, jotka ne olisivat voineet tuoda, jos tariffikiintiöksi olisi 1.1.1995 alkaen määrätty 2 553 000 tonnia ja jos se olisi jaettu kaikkien toimijoiden kesken asetuksen N:o 1442/93 3 ja 5 artiklassa asetettujen arviointiperusteiden perusteella (ks. edellä 48 kohta), ei voida hyväksyä.

63 Kantajat ovat näitä väitteitä esittäessään tulkinneet suppeasti komission uusien jäsenvaltioiden liittymisen vuoksi antamaa siirtymäkauden säännöstöä (ks. edellä 11–18 kohta) siltä osin kuin kantajat mainitsevat kolme tiettyä vuosineljännestä koskevaa asetusta eli asetukset N:o 3303/94, N:o 479/95 ja N:o 1219/95 erillään asetuksesta N:o 1924/95, vaikka näitä eri asetuksia on käsiteltävä kokonaisuutena.

64 Vaikka on totta, että asetuksen N:o 3303/94 4 artiklan 1 kohdassa ja asetusten N:o 479/95 ja N:o 1219/95 1 artiklan 1 kohdassa asetut eri kiintiöt (ks. edellä 13 kohta), jotka koskevat uusien jäsenvaltioiden toimijoiden harjoittamaa kolmansien valtioiden banaanien tuontia vuoden 1995 ensimmäisenä, toisena ja kolmantena neljänneksenä, piti alun perin kohdistaa 2 200 000 tonnin tariffikiintiöön, asetuksella N:o 1924/95 on kuitenkin muutettu tätä tilannetta. Kyseisellä asetuksella luotu 353 000 tonnin lisämäärä koskee nimittäin kolmansien maiden banaanien ja muiden kuin perinteisten AKT-banaanien tuontia uusiin jäsenvaltioihin koko vuoden 1995 osalta, ja määrät, joiden osalta vuoden 1995 kolmen ensimmäisen neljänneksen tuontiluvat oli jo käytetty, on lopulta kohdistettu tähän lisämäärään eikä 2 200 000 tonnin tariffikiintiöön (ks. asetuksen N:o 1924/95 yhdeksäs perustelukappale ja 1 artikla). Kuten komissio aivan oikein korostaa, viimeksi mainittu tariffikiintiö on näin jäänyt kokonaisuudessaan muiden jäsenvaltioiden toimijoiden käyttöön.

65 Vuoden 1995 neljännen neljänneksen lisämäärän käytettävissä olleesta määrästä myönnettiin 91 500 tonnia toimijoille, jotka olivat myyneet kolmansien valtioiden banaaneja ja muita kuin perinteisiä AKT-banaaneja uusissa jäsenvaltioissa vuosina 1991–1993 ja jotka oli rekisteröity asetuksen N:o 479/95 3 artiklan mukaisesti jäsenvaltioiden toimivaltaisissa viranomaisissa, ja 2 500 tonnia uusiin jäsenvaltioihin sijoittuneille uusille toimijoille (ks. asetuksen N:o 1924/95 yhdeksäs ja kymmenes perustelukappale sekä 2 artikla). Kyseiset 91 500 tonnia jaettiin asianosaisille toimijoille uusissa jäsenvaltioissa vuosina 1991–1993 myyntiin saatettujen banaanien vuosimäärän keskiarvon perusteella ja asetuksen

N:o 1442/93 3 ja 5 artiklassa asetettujen edellytysten nojalla (ks. asetuksen N:o 1924/95 yhdeksäs perustelukappale sekä 3 artiklan 1 kohta).

66 Koska viitemäärien kokonaismäärä nousi näiden toimijoiden osalta 352 224 tonniin, määrittääkseen kullekin näistä toimijoista vuoden 1995 neljännelle neljännekselle myönnettävien kolmansien valtioiden banaanien tai muiden kuin perinteisten AKT-banaanien määrät komissio sovelsi asetuksen N:o 1924/95 3 artiklan 3 kohtaa antamalla 18.8.1995 asetuksen N:o 2008/95 yhtenäisestä vähennyskertoimesta kullekin toimijalle Itävaltaan, Suomeen ja Ruotsiin vuoden 1995 viimeisellä neljänneksellä kolmansien maiden tai muiden kuin perinteisten AKT-maiden banaanien maahantuotavan määrän määrittämiseksi (EYVL L 196, s. 3). Tässä asetuksessa komissio päätti, että lisämäärästä "kullekin asetuksen — — N:o 1924/95 2 artiklan a alakohdassa tarkoitetulle toimijalle myönnettävä määrä 1 päivän lokakuuta ja 31 päivän joulukuuta 1995 väliseksi ajaksi saadaan soveltamalla asetuksen — — N:o 1924/95 3 artiklan mukaisesti määritettyyn toimijan [uusissa jäsenvaltioissa] käytävän kaupan viitemäärään yhtenäistä vähennyskerrointa 0,259778". Tältä osin on huomautettava, että kussakin näistä kolmesta vuosineljännestä koskevasta asetuksesta komissio korosti, etteivät uusien jäsenvaltioiden toimijoille myönnetyt tuontiluvat vaikuta näille toimijoille vuoden 1995 osalta asetuksen N:o 1442/93 6 artiklan mukaisesti myönnettäviin viitemääriin (ks. asetuksen N:o 3303/94 4 artiklan 1 kohta ja asetusten N:o 479/95 ja N:o 1219/95 1 artiklan 1 kohta).

67 Lisäksi on todettava, ettei toinen kantajien esittämä väite (ks. edellä 48 kohta) vastaa tosiseikkoja. Vaikka vuosineljännestä koskevien asetusten mukaan vuoden 1995 kolmella ensimmäisellä neljänneksellä uusien jäsenvaltioiden toimijoille myönnettävät tuontiluvat saattoivat koskea yhteensä jopa 82:ta prosenttia niiden vuosittaisten määrien keskiarvosta, joita ne olivat tuoneet maahan vuosina 1991–1993 (ks. edellä 14 kohta), asetuksen N:o 1924/95 kolmannesta perustelukappaleesta ilmenee, että vuoden 1995 kolmen ensimmäisen neljänneksen osalta tuontilupia on myönnetty ainoastaan 258 671 tonnille eli noin 73 prosentille tästä keskiarvosta.

68 Näin ollen se, että vuoden 1995 kolmen ensimmäisen neljänneksen aikana 2 200 000 tonnin tariffikiintiöstä oli käytetty jo 1 980 000 tonnia, joka on enemmän kuin 75 prosenttia tästä 353 000 tonnin lisämäärällä korotetusta tariffikiintiöstä, ja että samana aikana kullekin näistä uusien jäsenvaltioiden toimijoista myönnetyt tuontiluvat saattoivat koskea yhteensä jopa 82:ta prosenttia niiden vuosittaisten määrien keskiarvosta, joita ne olivat tuoneet maahan vuosina 1991–1993 (ks. edellä 48 kohta), ei osoita millään tavalla, että nämä toimijat olisivat saaneet näiden vuosineljännesten osalta "ylimääräisiä" määriä, jotka ne olisivat voineet tämän jälkeen pitää lopullisesti.

69 Kolmanneksi kantajat eivät voi tehokkaasti vedota asetuksen N:o 1924/95 6 artiklaan osoittaakseen, että vuoden 1999 viitemäärät olisi pitänyt määrittää asetuksen N:o 1442/93 3 ja 5 artiklassa tarkoitetun jakotavan mukaisesti eikä asetuksen N:o 2362/98 3 ja 5 artiklassa tarkoitetun "tosiasiallisen tuojan" arviointiperusteen mukaisesti. Kuten jäljempänä 78–85 kohdassa todetaan tarkemmin, asetus N:o 1442/93 on kumottu 1.1.1999 alkaen. Erityisesti kantajien niiden arvostelujen osalta, jotka koskevat uusiin jäsenvaltioihin vuonna 1994 ja vuoden 1995 kolmen ensimmäisen neljänneksen aikana tosiasiallisesti tuotujen banaanien määrän määrittämisessä käytettävää todistamismenetelmää, on todettava, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiassa T-52/99, T. Port, 20.3.2001 antamasta tuomiosta (Kok. 2001, s. II-981, 85–87 kohta) ilmenee, että komissio saattoi ottaa perustellusti käyttöön tällaisen menetelmän.

Yhteisön vastuu lainvastaisesta toimesta

70 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan yhteisö on EY 288 artiklan toisessa kohdassa tarkoitetussa sopimussuhteen ulkopuolisessa vastuussa vahingosta ainoastaan, jos seuraavat edellytykset täyttyvät: yhteisön toimielinten moitittu toiminta on lainvastaista, vahinko on tosiasiallisesti syntynyt ja toiminnan ja väitetyn vahingon välillä on syy-yhteys (asia 26/81, Oleifici Mediterranei v. ETY, tuomio 29.9.1982, Kok. 1982, s. 3057, 16 kohta; asia T-175/94, International

Procurement Services v. komissio, tuomio 11.7.1996, Kok. 1996, s. II-729, 44 kohta; asia T-336/94, Efisol v. komissio, tuomio 16.10.1996, Kok. 1996, s. II-1343, 30 kohta ja asia T-267/94, Oleifici Italiani v. komissio, tuomio 11.7.1997, Kok. 1997, s. II-1239, 20 kohta).

71 Käsiteltävänä olevassa asiassa kanne on tutkittava näistä edellytyksistä ensimmäisen osalta. Tältä osin oikeuskäytännössä vaaditaan, että näytetään toteen oikeussäännön, jonka tarkoituksena on antaa yksityisille oikeuksia, riittävän ilmeinen rikkominen (asia C-352/98 P, Bergaderm ja Goupil v. komissio, tuomio 4.7.2000, Kok. 2000, s. I-5291, 42 kohta). Sen edellytyksen osalta, jonka mukaan rikkomisen on oltava riittävän ilmeinen, ratkaiseva peruste, jotta tämän edellytyksen voidaan katsoa täyttyneen, on yhteisön asianomaisen toimielimen harkintavallalle asetettujen rajojen selvä ja vakava ylittäminen. Jos tällä toimielimellä on harkintavaltaa hyvin vähän tai ei ollenkaan, jo pelkän yhteisön oikeuden rikkomisen voidaan katsoa olevan riittävän ilmeinen rikkominen (asia C-312/00 P, komissio v. Camar ja Tico, tuomio 10.12.2002, Kok. 2002, s. I-11355, 54 kohta ja yhdistetyt asiat T-198/95, T-171/96, T-230/97, T-174/98 ja T-225/99, Comafrica ja Dole Fresh Fruit Europe v. komissio, tuomio 12.7.2001, Kok. 2001, s. II-1975, 134 kohta).

72 Kantajat vetoavat kanteidensa tueksi siltä osin kuin ne koskevat yhteisön vahingonkorvausvastuuta lainvastaisesta toimesta seuraavaan seitsemään kanneperusteeseen:

— ensimmäinen kanneperuste koskee asetuksen N:o 1924/95 6 artiklan rikkomista ja luottamuksensuojan periaatteen loukkaamista

— toinen kanneperuste koskee oikeusvarmuuden periaatteen loukkaamista ja asetuksen N:o 2362/98 rikkomista

— kolmas kanneperuste koskee syrjimättömyysperiaatteen loukkaamista

— neljäs kanneperuste koskee suhteellisuusperiaatteen loukkaamista

— viides kanneperuste koskee toimivallan lainvastaista delegointia neuvostolta komissiolle

— kuudes kanneperuste koskee perusteluvelvollisuuden laiminlyömistä

— seitsemäs kanneperuste koskee maailman kauppajärjestön (WTO) riitojen ratkaisuelimen (jäljempänä WTO:n riitojen ratkaisuelin) päätöksen rikkomista.

Ensimmäinen kanneperuste, joka koskee asetuksen N:o 1924/95 6 artiklan rikkomista ja luottamuksensuojan periaatteen loukkaamista

— Asianosaisten lausumat

73 Ensimmäiseksi kantajat väittävät, että yhteisö on rikkonut asetuksen N:o 1924/95 6 artiklaa, kun se on määrittänyt niiden viitemäärän vuodeksi 1999 asetuksen N:o 2362 3 ja 5 artiklassa tarkoitettujen arviointiperusteiden eikä asetuksen N:o 1442/93 3 ja 5 artiklassa tarkoitettujen arviointiperusteiden mukaisesti. Kantajat huomauttavat, että viitejakso vuodeksi 1999 sisälsi vuoden 1995 ja että

viimeksi mainittuna vuonna ne olivat tehneet toimituksia uusiin jäsenvaltioihin. Kantajat väittävät, että asetus N:o 1924/95 oli vielä voimassa vuonna 1999 eikä näin ollen ollut jäänyt vaille kohdetta asetuksen N:o 1442/93 kumoamisen vuoksi ja että asetuksen N:o 1924/95 6 artiklalla on oma sisältönsä, joka sisältää asetuksen N:o 1442/93 3 ja 5 artiklan, joihin siinä viitataan.

74 Toiseksi kantajat väittävät, että asetuksen N:o 1924/95 6 artikla on herättänyt niissä perusteltuja odotuksia sen suhteen, miten niiden viitemäärä vuodeksi 1999 määritettäisiin. Kantajat katsovat, ettei komissio voi vedota omaan toimintaansa eli asetuksen N:o 1442/93 kumoamiseen perusteena sille, ettei se noudattanut annettuja vakuutuksia. Kantajien mukaan neuvosto ja komissio eivät voi myöskään perustellusti vedota asetuksen N:o 1924/95 7 artiklaan ja 12. perustelukappaleeseen, sillä kyseisessä artiklassa säädetään ainoastaan mahdollisuudesta korottaa vuoden 1995 tariffikiintiötä, ja kyseinen perustelukappale koskee yksinomaan kyseistä artiklaa. Kantajat katsovat vielä, että kyseessä olevat toimielimet eivät voi vedota edellä mainitussa asiassa T. Port vastaan komissio annetun tuomion 101 ja 102 kohtaan, sillä kyseisessä asiassa ei ollut kyse asetuksen N:o 1924/95 6 artiklasta.

75 Neuvosto ja komissio katsovat, että ensimmäinen kanneperuste on hylättävä perusteettomana.

76 Ensiksi ne huomauttavat, että asetuksella N:o 2362/98 on otettu käyttöön uusi järjestelmä ja sen 31 artiklalla asetus N:o 1442/93 on kumottu 1.1.1999 alkaen. Asetuksen N:o 1924/95 6 artiklaa, jossa viitattiin asetukseen N:o 1442/93, ei neuvoston ja komission mukaan voitu enää soveltaa määritettäessä vuoden 1999 viitemääriä. Ne väittävät, että kantajien väite, jonka mukaan asetus N:o 1924/95 oli vielä voimassa vuonna 1999, oli virheellinen useista syistä. Ensinnäkin ne huomauttavat, että tämä asetus sisälsi siirtymäsäännöksiä, jotka olivat tarpeen uusien jäsenvaltioiden yhteisöön liittymisen vuoksi ja joilla pyrittiin helpottamaan

siirtymistä näissä jäsenvaltioissa ennen niiden liittymistä voimassa olevasta järjestelmästä banaanialan yhteiseen markkinajärjestelyyn. Tämä siirtymäkausi oli kuitenkin päättynyt jo kauan ennen vuotta 1999. Komissio toteaa, että asetus N:o 1924/95 perustui uusien jäsenvaltioiden liittymisehdoista ja niiden sopimusten mukautuksista, joihin Euroopan unioni perustuu, tehdyn asiakirjan 149 artiklan 1 kohtaan (EYVL 1994, C 241, s. 9) ja että tässä artiklassa säädetään mahdollisuudesta antaa ja soveltaa siirtymäsäännöksiä ainoastaan 31.12.1997 asti. Toiseksi neuvosto ja komissio toteavat, että asetuksen N:o 2362/98 säännöksillä on myöhemmin annettuina etusija asetuksen N:o 1924/95 mahdollisiin poikkeaviin säännöksiin nähden. Kolmanneksi komissio katsoo, että viimeksi mainitun asetuksen 6 artiklaa ei voitu vuonna 1999 soveltaa aineellisista syistä. Komissio toteaa, että siirtymäsäännösten voimassaoloajan päättymisen jälkeen eli vuodesta 1996 alkaen uusien jäsenvaltioiden toimijoita oli kohdeltava samalla tavoin kuin muiden jäsenvaltioiden toimijoita. Tämän vuoksi asetuksen N:o 1924/95 6 artiklassa säädettiin, että vaikka vuosi 1995 sisältyi viitejaksoon, uusien jäsenvaltioiden toimijoiden viitemäärät oli määritettävä asetuksen N:o 1442/93 3 ja 5 artiklassa säädettyjen yleisten arviointiperusteiden mukaisesti. Koska vuoden 1993 järjestelmä korvattiin kuitenkin tällä välin vuoden 1999 järjestelmällä, olisi ollut järjetöntä taata edelleen kumottujen säännösten erotukseton soveltaminen kaikkiin jäsenvaltioihin.

77 Toiseksi neuvosto ja komissio kiistävät, että asetuksen N:o 1924/95 6 artikla sisältäisi vakuutuksia vuoden 1999 viitemäärien määrittämisestä. Ne huomauttavat, että sen lisäksi, että tätä asetusta voitiin soveltaa ainoastaan vuoden 1993 järjestelmän yhteydessä, sillä pyrittiin ratkaisemaan siirtymäajan ongelmat ja sen 7 artiklassa ja 12. perustelukappaleessa todettiin nimenomaisesti, ettei näillä säännöksillä rajoiteta neuvoston mahdollisesti tekemien päätösten eikä kyseisten päätösten täytäntöönpanemiseksi tarvittavien yksityiskohtaisten sääntöjen soveltamista. Neuvosto ja komissio viittaavat edellä mainitussa asiassa T. Port vastaan komissio annetun tuomion 101 ja 102 kohtaan. Neuvosto toteaa lisäksi, etteivät kantajat ole lainkaan täsmentäneet, mitkä ovat ne kantajien mukaan luottamuksensuojaa nauttivat konkreettiset säännökset, jotka neuvosto ja komissio olisivat antaneet ja jotka olisivat menettäneet merkityksensä yhteisön toimielinten myöhempien toimien vuoksi.

— Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

78 Tämän ensimmäisen kanneperusteen ensimmäinen osa, joka koskee asetuksen N:o 1924/95 6 artiklan rikkomista, on hylättävä perusteettomana.

79 On nimittäin huomautettava, että asetuksella N:o 2362/98 luotiin 1.1.1999 alkaen uusi banaanien tuontia yhteisöön koskeva järjestelmä eli vuoden 1999 järjestelmä, jolla korvattiin asetuksella N:o 1442/93 luotu vuoden 1993 järjestelmä. Vuoden 1999 järjestelmällä kumottiin vuoden 1993 järjestelmään kuulunut tuontitodistusten myöntämisjärjestelmä, joka perustui kolmeen toimijoiden luokkaan, kolmen eri taloudellisen toiminnon mukaan jaettuihin alaluokkiin sekä viittaamiseen kolmeen sitä vuotta edeltäneeseen vuoteen, jonka osalta tariffikiintiö oli avoinna, ja se korvattiin järjestelmällä, joka perustuu "perinteisten toimijoiden" ja "uusien toimijoiden" erotteluun ja vuosina 1994–1996 tosiasiallisesti tuotujen banaanien määriin. Asetus N:o 1442/93 kumottiin siten nimenomaisesti 1.1.1999 lähtien asetuksen N:o 2362/98 31 artiklalla. Kantajien vuoden 1999 viitemäärää ei olisi näin ollen voitu määrittää asetuksen N:o 1442/93 3 ja 5 artiklassa tarkoitettujen arviointiperusteiden nojalla.

80 Asetuksen N:o 1924/95 6 artiklassa säädettiin seuraavaa: "Määritettäessä viitemääriä miksi tahansa vuoden 1995 kattamaksi ajanjaksoksi on kaikkien uusiin jäsenvaltioihin hankintoja suorittaneiden toimijoiden tullit koko vuoden 1995 osalta määritettävä asetuksen — — N:o 1442/93 3 ja 5 artiklan mukaisesti." On kuitenkin ilmeistä, että tätä säännöstä oli tarkoitus soveltaa ainoastaan viimeksi mainitulla asetuksella, johon siinä viitattiin, luodun järjestelmän yhteydessä ja ainoastaan sen voimassaoloaikana eli 31.12.1998 saakka. Tätä tukee erityisesti asetuksen N:o 1924/95 6 artiklan tarkoitus taata, että uusien jäsenvaltioiden liittymisen vuoksi säädettyjen siirtymäsäännösten voimassaolon päätyttyä kaikkien toimijoiden, myös niiden, jotka ovat tehneet toimituksia uusiin jäsenvaltioihin vuonna 1995, viitemäärät määritetään täsmäl-

leen samojen arviointiperusteiden mukaisesti. Kuten komissio perustellusti toteaa, tällä tarkoituksella ei ollut enää mitään mieltä sen jälkeen, kun vuoden 1993 järjestelmä oli kumottu ja korvattu vuoden 1999 järjestelmällä.

81 Ensimmäisen kanneperusteen toinen osa, joka koskee luottamuksensuojan periaatteen loukkaamista, on myös hylättävä perusteettomana.

82 Ei voida nimittäin väittää, että asetuksen N:o 1924/95 6 artikla olisi sisältänyt täsmällisiä vakuutuksia, jotka olisivat herättäneet kantajissa perusteltuja odotuksia niiden vuoden 1999 viitemäärän määrittämisen osalta.

83 Tältä osin on huomautettava, että vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenee, että koska yhteisöjen toimielimillä on harkintavaltaa politiikkansa toteuttamiseksi tarpeellisten toimenpiteiden valinnassa, talouden toimijat eivät voi perustellusti luottaa sellaiseen olemassa olevan tilanteen säilymiseen, jota voidaan muuttaa näiden toimielimien harkintavaltansa rajoissa tekemillä päätöksillä (ks. asia 52/81, Faust v. komissio, tuomio 28.10.1982, Kok. 1982, s. 3745, 27 kohta ja asia C-280/93, Saksa v. neuvosto, tuomio 5.10.1994, Kok. 1994, s. I-4973, 80 kohta). Tämä pätee erityisesti yhteisten markkinajärjestelyjen kaltaisella alalla, jonka tavoitteista seuraa alituinen sopeutuminen taloudellisen tilanteen vaihtelujen mukaan (ks. yhdistetyt asiat C-133/93, C-300/93 ja C-362/93, Crispoltoni ym., tuomio 5.10.1994, Kok. 1994, s. I-4863, 57 ja 58 kohta; yhdistetyt asiat C-296/93 ja C-307/93, Ranska ja Irlanti v. komissio, tuomio 29.2.1996, Kok. 1996, s. I-795, 59 kohta ja em. asia T. Port, tuomion 100 kohta).

84 Koska käsiteltävänä olevassa asiassa todistusten saamisoikeuden arviointiperusteiden määrittely kuuluu niihin keinoihin, jotka ovat välttämättömiä yhteisön toimielinten politiikan toteuttamiseksi banaanialan yhteisen markkinajärjestelyn alalla, näillä toimielimillä on tältä osin harkintavaltaa. Näin ollen kantajat eivät

ole voineet perustellusti luottaa siihen, että arviointiperusteet, joista säädetään vuoden 1993 järjestelmässä ja joilla määritetään niiden viitemäärät vuodeksi 1999, pidetään voimassa.

85 Edellä esitetystä seuraa, että ensimmäisen kanneperusteen molemmat osat on hylättävä perusteettomana.

Toinen kanneperuste, joka koskee oikeusvarmuuden periaatteen loukkaamista ja asetuksen N:o 2362/98 rikkomista

— Asianosaisten lausumat

86 Kantajat väittävät ensiksi, että yhteisö on loukannut oikeusvarmuuden periaatetta "kun se on soveltanut takautuvasti asetuksessa N:o 2362/98 tarkoitettua jakokerrointa ja tarkemmin ottaen 'tosiasiallisen tuojan' arviointiperustetta vuosien 1994–1996 viitemääriin". Kantajien mukaan nämä määrät vahvistettiin aikana, jolloin voimassa oli toinen jakotapa eli asetuksessa N:o 1442/93 tarkoitettu jakotapa, ja ne muodostavat ennen asetusta N:o 2362/98 saavutetun tilanteen.

87 Toiseksi kantajat katsovat, että yhteisö on rikkonut asetusta N:o 2362/98, koska tätä asetusta, joka ei sisällä "sen takautuvaa soveltamista tukevia" säännöksiä, voidaan soveltaa ainoastaan "viitemääriin, jotka eivät muodosta saavutettuja tilanteita".

88 Neuvosto ja komissio väittävät ensinnäkin, että tämä toinen väite perustuu oikeusvarmuuden periaatteen virheelliseen tulkintaan.

89 Toiseksi neuvosto väittää, etteivät kantajat täsmennä, mitä säännöstä asetuksella N:o 2362/98 väitteen mukaan rikotaan. Komissio katsoo, ettei tämä asetus voi sisältää yhtään taannehtivaa säännöstä, koska sillä ei ole taannehtivaa vaikutusta. Neuvosto ja komissio toteavat vielä, että koska kyseistä asetusta ei sovellettu taannehtivasti, yhteisön ei voida väittää rikkoneen sitä.

— Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

90 On todettava, että kuten neuvosto ja komissio perustellusti korostavat, kantajien oikeusvarmuuden periaatteen loukkaamista koskeva väite perustuu tämän periaatteen virheelliseen tulkintaan. Vaikka kyseisen periaatteen vastaista on se, että yhteisön toimen ajallinen soveltamisala alkaisi sen julkistamista aiemmasta päivästä, sen vastaista ei ole se, että tässä toimessa otetaan sen julkaisemisen jälkeen sovellettavan järjestelmän täytäntöönpanon osalta huomioon tiettyjä sitä ennen tapahtuneita tosiseikkoja.

91 Käsiteltävänä olevassa asiassa asetusta N:o 2362/98, joka julkaistiin *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä* 31.10.1998 ja jonka tarkoituksena oli luoda uusi yhteisöön tuotavien banaanien tuontijärjestelmä 1.1.1999 alkaen, sovellettiin ainoastaan viimeksi mainitusta päivämäärästä lähtien toteutettuun banaanien tuontiin. Sillä, että asetuksessa N:o 2362/98 otettiin toimijoille vuoden 1999 järjestelmän mukaisesti myönnettävää viitemäärää määritettäessä huomioon aiemman viitejakson kuluessa toteutettu "tosiasiallinen" tuonti ja säädettiin tietyistä tämän tuonnin osoittamista koskevista säännöistä, ei ollut mitään vaikutusta ennen tämän asetuksen julkaisemista saavutettuun tilanteeseen, eikä se

kyseenalaistanut millään tavalla vuoden 1993 järjestelmän mukaisesti vahvistettuja viitemääriä.

92 Koska asetus N:o 2362/98 ei ole taannehtiva, toisen kanneperusteen toinen osa on myös hylättävä. Samasta syystä on selvää, ettei tämän asetuksen pitänyt sisältää yhtään taannehtivaa säännöstä.

93 Kanneperuste, joka koskee oikeusvarmuuden periaatteen loukkaamista ja asetuksen N:o 2362/98 rikkomista, on näin ollen hylättävä.

Kolmas kanneperuste, joka koskee syrjimättömyysperiaatteen loukkaamista

— Asianosaisten lausumat

94 Kantajat väittävät ensiksi, että yhteisö on kohdellut uusien jäsenvaltioiden toimijoita uusien jäsenvaltioiden liittyessä yhteisöön 1.1.1995 paremmin kuin Saksaan, Benelux-maihin, Tanskaan ja Irlantiin sijoittautuneita toimijoita asetuksen N:o 404/93 tullessa voimaan 1.7.1993 siitä huolimatta, että kaikki nämä toimijat olivat vastaavassa tilanteessa. Kantajat katsovat, ettei tätä epäyhdenvertaista kohtelua voida perustella millään syyllä, vaan kyseessä on yhteisön "[uusille jäsenvaltioille] antama 'lahja', jonka tarkoituksena on saada nämä valtiot hyväksymään markkinajärjestely liittymisneuvotteluiden yhteydessä".

95 Toiseksi kantajat väittävät, että vuoden 1999 viitemäärien vahvistamisen osalta uusien jäsenvaltioiden toimijoita on suosittu Saksaan, Benelux-maihin, Tanskaan ja Irlantiin sijoittautuneisiin toimijoihin nähden edellä 49 ja 50 kohdassa mainituista kolmesta vuoden 1999 järjestelmän "erityispiirteestä" johtuen. Kantajat väittävät, että "vuoden 1999 kiintiöiden jakaminen johti markkinoiden jakamiseen valtioittain". Kantajat riitauttavat vielä neuvoston edellä mainitussa asiassa T. Port vastaan komissio annetun tuomion 81–89 kohtaan tekemän viittauksen merkityksen ja korostavat, että kyseisessä asiassa kantaja arvosteli "uutta jakotapaa yleensä" eikä sen soveltamisen lopputulosta vuoden 1999 osalta.

96 Neuvosto ja komissio katsovat, että syrjimättömyysperiaatteen loukkaamista koskeva kanneperuste on hylättävä perusteettomana.

97 Ne katsovat ensinnäkin, että kantajien väite, jossa uusien jäsenvaltioiden toimijoiden tilannetta uusien jäsenvaltioiden liittyessä yhteisöön verrataan Saksaan, Benelux-maihin, Tanskaan ja Irlantiin sijoittautuneiden toimijoiden tilanteeseen asetuksen N:o 404/93 tullessa voimaan, on tehoton, koska kanteet eivät koske vuoden 1993 järjestelmää vaan vuoden 1999 järjestelmää. Neuvosto kiistää myös sen, että yhteisö olisi halunnut antaa "lahjan" ensin mainitulle toimijaluokalle.

98 Toiseksi neuvosto viittaa edellä mainitussa asiassa T. Port vastaan komissio annetun tuomion 81–89 kohtaan ja väittää, etteivät uusien jäsenvaltioiden toimijoiden ja Saksaan, Benelux-maihin, Tanskaan ja Irlantiin sijoittautuneiden toimijoiden tilanteet ole vuoden 1999 viitemäärien määrittämisen osalta oikeuskäytännössä tarkoitetulla tavalla vertailukelpoiset. Kyseisessä asiassa antamassaan tuomiossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin osoitti nimenomaisesti, että asetuksen N:o 2362/98 5 artiklan 3 ja 4 kohta perustuvat objektiivisiin arviointiperusteisiin, ja hylkäsi perusteettomana kanneperusteen, joka koski yhdenvertaisen kohtelun periaatteen loukkaamista, sekä siltä osin kuin kyse oli jakotavasta yleensä että siltä osin kuin kyse oli sen soveltamisen lopputuloksesta

vuoden 1999 osalta. Komissio toistaa, että sen vuosina 1994 ja 1995 antamat, banaanien tuontia uusiin jäsenvaltioihin koskevat siirtymäsäädökset ja asetuksen N:o 2362/98 riidanalaiset säännökset olivat täysin lainmukaiset. Komissio kiistää, että se olisi vuonna 1999 jakanut markkinat valtioittain.

— Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

99 On todettava, että tämän kanneperusteen ensimmäinen osa, jossa uusien jäsenvaltioiden toimijoiden tilannetta niiden liittyessä yhteisöön 1.1.1995 verrataan Saksaan, Benelux-maihin, Tanskaan ja Irlantiin sijoittautuneiden toimijoiden tilanteeseen asetuksen N:o 404/93 tullessa voimaan 1.7.1993, on täysin merkityksetön. Käsiteltävänä olevat kanteet koskevat vuoden 1999 järjestelmän, sellaisena kuin siitä säädetään asetuksissa N:o 1637/98 ja N:o 2362/98, laillisuutta, eikä sitä voida kyseenalaistaa pelkästään vetoamalla kantajien tilanteeseen aiemmin sovelletun järjestelmän yhteydessä. Lisäksi on todettava, etteivät kantajat ole mitenkään osoittaneet todeksi väitettään, jonka mukaan yhteisön tarkoituksena oli "antaa 'lahja'" uusille jäsenvaltioille, minkä tarkoituksena oli saada ne hyväksymään banaanialan yhteinen markkinajärjestely.

100 Tämän kanneperusteen toinen osa, joka koskee väitettyä uusien jäsenvaltioiden toimijoiden ja Saksaan, Benelux-maihin, Tanskaan ja Irlantiin sijoittautuneiden toimijoiden välistä syrjintää vuoden 1999 viitemäärien määrittämisen osalta, on hylättävä perusteettomana.

101 Tältä osin on huomautettava, että yhteisön lainsäätäjällä on yhteisen maatalouspolitiikan alalla harkintavaltaa, joka vastaa sille EY:n perustamissopimuksen 40 ja 43 artiklassa (joista on muutettuina tullut EY 34 ja EY 37 artikla) annettuja poliittisia tehtäviä. Tämän vuoksi tähän alaan kuuluva toimenpide voidaan katsoa lainvastaiseksi ainoastaan, jos kyseinen toimenpide on ilmeisen soveltumaton toimivaltaisen toimielimen tavoittelemien päämäärien saavuttamiseen (yhdistetyt asiat C-267/88–C-285/88, Wuidart ym., tuomio 21.2.1990, Kok. 1990, s. I-435, 14 kohta; asia C-331/88, Fedesa ym., tuomio 13.11.1990, Kok. 1990, s. I-4023, 14 kohta ja asia C-56/99, Gascogne Limousin, tuomio 11.5.2000, Kok. 2000, s. I-3079, 38 kohta).

102 Kantajat eivät kuitenkaan ole osoittaneet, että niiden mainitsemat kolme vuoden 1999 järjestelmän "erityispiirrettä" olivat ilmeisen asiattomia. Ensinnäkin, kuten edellä 60 kohdassa todetaan, niiden sitä kohtaan esittämä arvostelu, että vuodet 1994–1996 valittiin viitejaksoksi, ei ole perusteltua. Toiseksi ne eivät osoita, että uusien jäsenvaltioiden toimijat olisivat saaneet vuodeksi 1995 lopullisesti suuremmat viitemäärät kuin ne, joihin niillä olisi normaalisti ollut oikeus 2 553 000 tonnin kokonaistariffikiintiön ja asetuksen N:o 1442/93 3 ja 5 artiklassa tarkoitettujen arviointiperusteiden perusteella (ks. edellä 61–68 kohta). Kolmanneksi kantajien väite, jonka mukaan niiden vuoden 1999 viitemäärät olisi pitänyt määrittää asetuksen N:o 1442/93 3 ja 5 artiklassa tarkoitettujen arviointiperusteiden mukaisesti eikä "tosiasiallisen tuojan" arviointiperusteen mukaisesti, sekä niiden arvostelu, joka koskee uusiin jäsenvaltioihin vuonna 1994 ja vuoden 1995 kolmen ensimmäisen neljänneksen aikana tosiasiallisesti tuotujen banaanien määrän määrittämisessä käytettävää todistamismenetelmää, eivät ole perusteltuja edellä 69 ja 78–85 kohdassa esitetyistä syistä.

103 Tästä seuraa, että syrjimättömyysperiaatteen loukkaamista koskeva kanneperuste on hylättävä perusteettomana.

Neljäs kanneperuste, joka koskee suhteellisuusperiaatteen loukkaamista

— Asianosaisten lausumat

104 Kantajat väittävät, että asetuksen N:o 2362/98 säännökset, joissa vahvistetaan vuoden 1999 viitejakso ja jakotapa, ovat suhteellisuusperiaatteen vastaisia, koska ne ovat ilmeisen epäasianmukaisia yhteisön lainsäätäjän tavoittelemaan päämäärään nähden.

105 Ensiksi tämän viitejakson osalta kantajat huomauttavat, että se sisältää vuoden 1994 muttei vuotta 1997. Kantajat väittävät tämän jälkeen, että asetuksen N:o 2362/98 5 artiklan 4 kohdassa esitetyn todistamista koskevan erityisen säännöksen vuoksi ainoastaan uusien jäsenvaltioiden toimijat saattoivat saada vuoden 1999 viitemäärät niiden vuonna 1994 näihin valtioihin toteuttaman tuonnin perusteella. Kantajilla ei näin ollen ollut mahdollisuutta niiden vuoden 1999 viitemäärää määritettäessä vedota näihin valtioihin vuonna 1994 toteuttamansa viennin kokonaismäärään. Tällaista "uudelleenjakamista" ei kantajien mukaan kuitenkaan voitu perustella objektiivisesti mitenkään eikä varsinkaan tietojen puuttumisella vuonna 1997 toteutetun viennin tosiasiallisuudesta. Kantajat riitauttavat neuvoston edellä mainitussa asiassa Cordis vastaan komissio annetun tuomion 77 kohtaan tekemän viittauksen merkityksellisyyden ja toteavat, ettei ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin lausunut siinä siitä, oliko kyseessä oleva toimenpide suhteellisuusperiaatteen mukainen.

106 Toiseksi jakotavan osalta kantajat väittävät, että määritettäessä vuoden 1999 viitemääriä siltä osin kuin ne perustuivat uusiin jäsenvaltioihin vuonna 1994 ja vuoden 1995 kolmen ensimmäisen neljänneksen aikana toteutettuun vientiin, tuonnin tosiasiallisuutta arvioitiin tullimaksujen maksutositteiden avulla. Kantajien mukaan tämä "tullimaksujen maksamista koskeva arviointiperuste" on ilmeisen soveltumaton yhteisön lainsäätäjän tällä alalla tavoittelemaan päämäärään nähden eli siihen nähden, että "tariffikiintiötä jaettaessa taataan niiden talouden toimijoiden saavutetut edut, jotka ennen 1.1.1999 ovat kohdanneet

banaanien tuonnista aiheutuneen taloudellisen riskin". Tämän arviointiperusteen nojalla uusiin jäsenvaltioihin vuonna 1994 tai vuoden 1995 kolmen ensimmäisen neljänneksen aikana toteutettu vienti otetaan huomioon "ainoastaan niiden vapaaseen vaihdantaan saattamisen kannalta". Toisin sanoen kantajien mukaan asetuksessa N:o 2362/98 tarkoitettu jakotapa johti siihen, että oikeuksia jaettiin ainoastaan uusien jäsenvaltioiden toimijoille eikä perinteisille tavarantoimittajille taattu niiden saavutettuja oikeuksia. Kantajat riitauttavat myös neuvoston ja komission sen viittauksen pätevyyden, joska koski ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiassa T-30/99, Bocchi Food Trade International vastaan komissio, 20.3.2001 antaman tuomion (Kok. 2001, s. II-943) 94 ja 95 kohtaa, jossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei tutkinut "[tämän] jakotavan soveltamisalaa ja vaikutuksia".

107 Neuvosto ja komissio katsovat, että viitejakson määrittämistä ja jakotapaa koskevat asetuksen N:o 2362/98 säännökset olivat tarpeellisia ja asianmukaisia.

108 Ensinnäkin viitejakson osalta ne toistavat edellä 51–54 kohdassa mainitut perustelut.

109 Toiseksi jakotavan osalta neuvosto ja komissio huomauttavat, että asetuksen N:o 2362/98 5 artiklan 3 ja 4 kohdassa esitetään tosiasiallisesti toteutetun viennin todistamista koskevat säännöt. Ne katsovat, että komissio saattoi laajan harkintavaltansa puitteissa tukeutua tältä osin objektiiviseen arviointiperusteeseen, kuten tulliasiakirjojen sekä säännönmukaisten tuontilupien jäljennösten toimittamiseen. Neuvoston ja komission mukaan 4 kohdan säännökset olivat tarpeen, jotta uusien jäsenvaltioiden toimijoiden vuonna 1994 toteuttama vienti voitiin ottaa huomioon niiden viitemäärää määritettäessä. Ne toteavat lopuksi, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi edellä mainitussa asiassa Bocchi Food Trade International vastaan komissio antamansa tuomion 94 ja 95 kohdassa, että asetuksella N:o 2362/98 käyttöön otettua tariffikiintiön

jakojärjestelmää on pidettävä lähtökohtaisesti tarkoituksenmukaisena tariffikiintiöiden jakamista oikeudenmukaisesti koskevan tavoitteen saavuttamiseksi, vaikkei se koskekaan samalla tavalla kaikkia toimijoita, koska niiden tilanteet ovat erilaiset.

— Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

110 Prosessinjohtotoimena kantajia pyydettiin täsmentämään suullisessa käsittelyssä suullisesti niiden suhteellisuusperiaatteen loukkaamista koskevan kanneperusteen laajuus ja selvittämään, miten sen kaksi osaa eroavat toisistaan. Vastauksena tähän pyyntöön kantajat totesivat esittäneensä tämän kanneperusteen toissijaisesti siltä varalta, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoisi, että komissiolla oli oikeus määrittää vuoden 1999 viitemäärät "tosiasiallisen tuojan" arviointiperusteen mukaisesti, ja arvostelleensa valitun viitejakson ja asetuksen N:o 2362/98 5 artiklan 4 kohdassa säädetyn todistamista koskevan erityissäännöksen "yhteisvaikutusta".

111 Tältä osin riittää, kun todetaan, kuten edellä 60, 69, 78–85 ja 102 kohdassa, ettei kantajien sitä kohtaan esittämä arvostelu, että vuodet 1994–1996 valittiin viitejaksoksi, eikä arvostelu, joka koski uusiin jäsenvaltioihin vuonna 1994 ja vuoden 1995 kolmen ensimmäisen neljänneksen aikana tosiasiallisesti tuotujen banaanien määrän määrittämisessä käytettävää todistamismenetelmää, ole perusteltua.

112 Tämän vuoksi suhteellisuusperiaatteen loukkaamista koskeva kanneperuste on hylättävä.

Viides kanneperuste, joka koskee toimivallan lainvastaista delegointia neuvostolta komissiolle

— Asianosaisten lausumat

113 Kantajat väittävät, että EY 37 artiklan 2 kohdan kolmannen alakohdan nojalla neuvoston on toimittava lainsäätäjänä yhteisen maatalouspolitiikan alalla. Neuvoston on itse säädettävä alan olennaisista seikoista EY 37 artiklan menettelytapojen mukaisesti. Kantajat katsovat, ettei neuvostolla ollut näin ollen oikeutta antaa komissiolle asetuksen N:o 404/93 19 artiklan 1 kohdalla, sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella N:o 1637/98, toimivaltaa määrittää, millä toimijoilla oli oikeus saada osa tariffikiintiöstä ja minkä suuruinen tämä osa on. Kantajat arvostelevat myös sitä, ettei neuvosto varannut itselleen mitään vaikutus- tai valvontamahdollisuutta, ja väittävät, että koska tämä toimielin delegoi toimivaltansa asiassa komissiolle, jäsenvaltioilla ei ollut enää mahdollisuutta puolustaa niihin sijoittautuneita toimijoita. Näin ollen kantajien oikeuksia vaarannettiin huomattavasti.

114 Neuvosto ja komissio väittävät, että yhteisön toimielinten välillä tapahtuvan toimivallan jakamisen tarkoituksena on taata perustamissopimuksessa tarkoitettu toimielinten välinen tasapaino eikä suojella yksityishenkilöitä (asia C-282/90, Vreugdenhil v. komissio, tuomio 13.3.1992, Kok. 1992, s. I-1937, 20 kohta). Tämän vuoksi täytäntöönpanotoimivallan delegointia komissiolle koskevien periaatteiden loukkaaminen ei ole omiaan aiheuttamaan yhteisön vastuuta.

115 Neuvosto ja komissio toteavat lisäksi, että joka tapauksessa asetuksen N:o 404/93 19 artiklan 1 kohdassa, sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella N:o 1637/98,

tarkoitettu toimivallan siirto oli yhteisön tuomioistuinten oikeuskäytännössä kehitettyjen, täytäntöönpanotoimivallan delegointia komissiolle koskevien periaatteiden mukainen.

— Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

116 On todettava, että yhteisön toimielinten välillä tapahtuvaa toimivallan jakamista koskevien säännösten tarkoituksena on taata perustamissopimuksessa tarkoitettu toimielinten välinen tasapaino eikä luoda yksityishenkilöille oikeuksia (ks. vastaavasti em. asia Vreugdenhil v. komissio, tuomion 20 kohta). Tämän vuoksi mahdollinen lainvastainen neuvoston toimivallan delegointi komissiolle ei ole omiaan aiheuttamaan sopimussuhteen ulkopuolista yhteisön vastuuta.

117 Tämä kanneperuste ei missään tapauksessa ole perusteltu.

118 Perustamissopimuksen 155 artiklan neljännen luetelmakohdan (josta on tullut EY 211 artikla) mukaan komissio käyttää neuvoston sille siirtämää toimivaltaa neuvoston antamien sääntöjen täytäntöönpanoon varmistaakseen yhteismarkkinoiden moitteettoman toiminnan ja kehityksen. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan perustamissopimuksen rakenteesta, jonka yhteydessä EY 211 artiklaa on tarkasteltava, samoin kuin käytännön vaatimuksista seuraa, että täytäntöönpanon käsitettä on tulkittava laajasti. Koska ainoastaan komissio pystyy seuraamaan jatkuvasti ja tarkkaavaisesti maatalousmarkkinoiden kehitystä sekä toimimaan tilanteen vaatimalla ripeydellä, neuvosto voi joutua antamaan sille laajat valtuudet. Tästä seuraa, että näiden valtuuksien rajoja on arvioitava erityisesti olennaisten markkinajärjestelyn yleisten tavoitteiden perusteella (ks. asia C-478/93, Alankomaat v. komissio, tuomio 17.10.1995, Kok. 1995, s. I-3081, 30 kohta ja asia C-239/01, Saksa v. komissio, tuomio 30.9.2003,

Kok. 2003, s. I-10333, 54 kohta). Yhteisöjen tuomioistuin on todennut, että komissiolla on maatalouden alalla toimivalta toteuttaa kaikki perussäädöksen toteuttamisen kannalta tarvittavat tai hyödylliset täytäntöönpanotoimenpiteet sillä edellytyksellä, että ne eivät ole ristiriidassa perusasetuksen tai neuvoston antaman täytäntöönpanoasetuksen kanssa (em. asia Alankomaat v. komissio, tuomion 31 kohta ja em. asia Saksa v. komissio, tuomion 55 kohta).

119 Yhteisöjen tuomioistuin on lisäksi todennut, että on tehtävä ero sellaisten sääntöjen, jotka ovat käsiteltävän asian kannalta olennaisia ja joita koskeva toimivalta neuvoston on näin ollen pidätettävä itselleen, ja toisaalta sellaisten sääntöjen välillä, jotka koskevat ainoastaan täytäntöönpanoa ja joiden osalta toimivalta voidaan siirtää komissiolle (asia 25/70, Köster, tuomio 17.12.1970, Kok. 1970, s. 1161, Kok. Ep. I, s. 515, 6 kohta ja asia C-240/90, Saksa v. komissio, tuomio 27.10.1992, Kok. 1992, s. I-5383, Kok. Ep. XIII, s. I-145, 36 kohta). Yhteisöjen tuomioistuin on todennut, että olennaisiksi katsotaan yksinomaan sellaiset säännökset, joiden tarkoituksena on ilmentää yhteisön politiikan perussuuntaviivoja (em. asia Saksa v. komissio, 27.10.1992 annetun tuomion 37 kohta). Yhteisöjen tuomioistuin on myös todennut, että "neuvosto voi heti, kun se on antamassaan perusasetuksessa vahvistanut käsiteltävää asiaa koskevat olennaiset säännöt, siirtää komissiolle yleisen toimivallan niiden soveltamista koskevien yksityiskohtaisten sääntöjen antamiseen ilman, että sen on tarpeen täsmentää siirretyn toimivallan keskeistä sisältöä, ja että tätä varten säännös, joka on muotoiltu yleisin ilmaisuin, on riittävä toimivaltaperusta" (em. asia Saksa v. komissio, 27.10.1992 annetun tuomion 41 kohta).

120 Käsiteltävänä olevassa asiassa on katsottava, että asetuksen N:o 404/93 19 artiklan 1 kohta, sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella N:o 1637/98, jossa annetaan komissiolle toimivalta antaa tariffikiintiöiden ja perinteisten AKT-banaanien tuonnin hallinnointia koskevia yksityiskohtaisia sääntöjä, täyttää edellä mainitut oikeuskäytännössä vahvistetut periaatteet. Erityisesti kun neuvosto säätää tässä säännöksessä, että "18 artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitettuja tariffikiintiöitä ja perinteisten AKT-banaanien tuontia hallinnoidaan käyttämällä perinteisen kaupankäynnin huomioonottavaa (niin sanottua 'perinteiset/uudet tulokkaat') menettelyä", neuvosto on kuvannut riittävän tarkasti komissiolle myönnetyn täytäntöönpanotoimivallan keskeisen sisällön.

121 Edellä esitetystä seuraa, että kanneperuste, koskee toimivallan lainvastaista delegointia neuvostolta komissiolle, on hylättävä.

Kuudes kanneperuste, joka koskee perusteluvelvollisuuden laiminlyömistä

— Asianosaisten lausumat

122 Kantajat katsovat, että koska yhteisö noudattaa oikeusvaltion periaatteita, sen sopimussuhteen ulkopuoliseen vastuuseen on voitava vedota silloin, kun yhteisön lainsäätäjä antaa toimen, jonka pätevyyttä ei voida valvoa perustelujen puuttumisen tai niiden puutteellisuuden vuoksi. Kantajien kanneperuste jakautuu kolmeen osaan.

123 Ensiksi kantajat väittävät, ettei komissio selvittänyt asetuksessa N:o 2362/98 riittävällä tavalla, miksi vuodet 1994–1996 oli valittava viitejaksoksi.

124 Toiseksi kantajat väittävät, ettei yhteisön lainsäätäjä selvittänyt riittävällä tavalla, miksi uusien jäsenvaltioiden toimijat saattoivat säilyttää lopullisesti "väliaikaiset määrät", jotka ne olivat saaneet vuoden 1995 kolmen ensimmäisen neljänneksen osalta, ja vedota niihin määritettäessä niiden viitemäärää vuodeksi 1999.

125 Kolmanneksi kantajat väittävät vastauskirjelmässään, että yhteisön lainsäätäjän olisi pitänyt asetuksessa N:o 1637/98 ja/tai asetuksessa N:o 2362/98 täsmentää, miksi se ei aikonut soveltaa asetuksen N:o 1924/95 6 artiklaa.

126 Neuvosto ja komissio väittävät, että lainsäädäntötoimen perustelujen puutteellisuus ei aiheuta yhteisölle korvausvastuuta (asia 106/81, Kind v. neuvosto ja komissio, tuomio 15.9.1982, Kok. 1982, s. 2885, 14 kohta).

127 Ne toteavat myös, että joka tapauksessa asetusten N:o 1637/98 ja N:o 2362/98 perustelut ovat riittävät.

— Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

128 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan lainsäädäntötoimen perustelujen mahdollinen puutteellisuus ei aiheuta yhteisölle korvausvastuuta (em. asia Kind v. neuvosto ja komissio, tuomion 14 kohta; asia C-119/88, AERPO ym. v. komissio, tuomio 6.6.1990, Kok. 1990, s. I-2189, 20 kohta ja em. asia Cordis v. komissio, tuomion 79 kohta).

129 Perusteluvelvollisuuden laiminlyömistä koskeva kanneperuste ei missään tapauksessa ole perusteltu.

130 Yhtäältä asetuksen N:o 2362/98 kolmannessa perustelukappaleessa, jossa viitataan siihen, että "tosiasiallisesta tuonnista on tältä osin tietoja", esitetään riittävällä tavalla, miksi vuodet 1994–1996 valittiin viitejaksoksi.

131 Toisaalta perusteluvelvollisuuden laiminlyömistä koskevan kanneperusteen kaksi muuta osaa perustuvat virheellisiin olettamiin (ks. edellä 60, 61–68 ja 102 kohta).

132 Perusteluvelvollisuuden laiminlyömistä koskeva kanneperuste on näin ollen hylättävä.

Seitsemäs kanneperuste, joka koskee WTO:n riitojen ratkaisuelimen päätöksen rikkomista

— Asianosaisten lausumat

133 Kantajat toteavat aluksi, että WTO:n riitojen ratkaisuelin totesi WTO:n erityiskomitean 12.4.1999 laatiman kertomuksen perusteella asetuksilla N:o 1637/98 ja N:o 2362/98 luodun banaanien tuontitodistusten myöntämisjärjestelmän olevan WTO:n säännösten vastainen. WTO:n erityiskomitea totesi kertomuksessaan, että palvelujen kauppaa koskevan yleissopimuksen (GATS) II ja XVII artiklassa tarkoitettuja suosituimmuuskohtelun ja kansallisen kohtelun periaatteita on loukattu. Kantajien mukaan WTO:n riitojen ratkaisuelin totesi erityisesti, että käyttämällä tuontitodistusten myöntämisperusteena "tosiasiallisen tuojan" käsitettä ja näin ollen tuontitodistusten käyttämistä viitejakson 1994–1996 aikana yhteisö kohteli sellaisia palvelujen tarjoajia, jotka myivät yhteisössä perinteisiä

AKT-banaaneja ja/tai yhteisön banaaneja, paremmin kuin sellaisia palvelujen tarjoajia, jotka myivät kolmansien maiden banaaneja. Erityiskomitea totesi, että tuontitodistusten myöntämistä koskeva yhteisön järjestelmä toisti näin ollen edeltävän järjestelmän syrjiviä piirteitä, joita WTO:n pysyvä valituselin arvosteli jo 9.9.1997 laaditussa kertomuksessaan.

134 Kantajat väittävät tämän jälkeen, että koska yhteisö ei ole riitauttanut tätä WTO:n riitojen ratkaisuelimen päätöstä, se sitoo yhteisöä (yhteisöjen tuomioistuimen lausunto 1/91, 14.12.1991, Kok. 1991, s. I-6079, Kok. Ep. XI, s. I-565, 39 kohta). Kuitenkaan "yhteisö ei [kantajien mukaan] noudattanut tätä sitovaa vaikutusta, kun se sovelsi ja/tai kannusti jäsenvaltioita soveltamaan [kantajiin vuoden 1999 järjestelmän mukaista] markkinajärjestelyä ja erityisesti 'tosiasiallisen tuojan' arviointiperustetta jakotapana myös WTO:n riitojen ratkaisuelimen päätöksen jälkeen".

135 Lopuksi kantajat väittävät, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin jätti asiassa T-254/97, Fruchthandelsgesellschaft Chemnitz vastaan komissio, 28.9.1999 antamassaan tuomiossa (Kok. 1999, s. II-2743, 30 kohta) avoimeksi kysymyksen siitä, "voivatko yksityishenkilöt tukeutua WTO:n riitojen ratkaisuelimen päätöksiin". Kantajat huomauttavat, että toisin kuin kantajat edellä mainituissa asioissa Cordis vastaan komissio, Bocchi Food Trade International vastaan komissio ja T. Port vastaan komissio, ne eivät käsiteltävänä olevassa asiassa viittaa WTO:n oikeussäännöksiin. Vastavuoroisuuden ja keskinäisten etujen periaate, johon oikeuskäytännössä viitataan, jotta yksityishenkilöt eivät voi suoraan vedota näihin säännöksiin, ei kantajien mukaan vaikuta mitenkään, "kun yleissopimuksen osapuoli aloittaa WTO:n riitojen ratkaisumenettelyn, ja sille huomautetaan siitä, että asiassa annettu päätös sitoo sitä".

136 Neuvosto ja komissio väittävät, ettei väitetty WTO:n riitojen ratkaisuelimen päätöksen rikkominen voi aiheuttaa yhteisön sopimuksen ulkopuolista vastuuta.

137 Neuvosto ja komissio korostavat tältä osin, etteivät WTO-sopimukset luonteensa ja rakenteensa vuoksi lähtökohtaisesti kuulu niihin normeihin, joihin nähden yhteisöjen tuomioistuimet valvovat yhteisön toimielinten toimenpiteiden lainmukaisuutta (asia C-149/96, Portugali v. neuvosto, tuomio 23.11.1999, Kok. 1999, s. I-8395, 47 kohta). Ne viittaavat edellä mainituissa asioissa Cordis vastaan komissio, Bocchi Food Trade International vastaan komissio ja T. Port vastaan komissio annettuihin tuomioihin ja väittävät, ettei WTO:n säännöillä periaatteessa pyritä antamaan oikeuksia yksityishenkilöille, ja toteavat, että sama koskee WTO:n elinten sitovia päätöksiä. WTO:n jäsenvaltioiden hallituksilla on neuvoston ja komission mukaan tietty harkintavalta näistä päätöksistä tehtävien johtopäätösten suhteen. Neuvosto ja komissio viittaavat myös yhteisöjen tuomioistuimen asiassa C-104/97 P, Atlanta vastaan Euroopan yhteisö, 14.10.1999 antamaan tuomioon (Kok. 1999, s. I-6983). Ne toteavat lisäksi, ettei asetuksilla N:o 1637/98 ja N:o 2362/98 pyritä takaamaan WTO:n piirissä hyväksytyn erityisvelvoitteen täytäntöönpanoa yhteisön oikeusjärjestyksessä eikä niissä myöskään viitata nimenomaan WTO-sopimusten tiettyihin säännöksiin.

138 Neuvosto toteaa lopuksi, että asetukset, joiden laillisuuden kantajat riitauttavat, on annettu aiemmin kuin kyseinen WTO:n riitojen ratkaisuelimen päätös on tehty. Yhteisöä ei näin ollen voida moittia siitä, ettei niissä otettu huomioon tämän päätöksen sitovuutta.

— Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

139 On todettava, että yhteisöjen tuomioistuinten on valvottava yhteisön toimenpiteen lainmukaisuutta WTO:n sääntöihin nähden vain, jos yhteisön tarkoituksena on ollut panna täytäntöön WTO:n yhteydessä hyväksymänsä erityinen velvoite taikka jos kyseisessä yhteisön toimenpiteessä nimenomaisesti viitataan WTO-

sopimuksen liitteisiin sisältyvien sopimusten tiettyihin määräyksiin (ks. em. asia Portugali v. neuvosto, tuomion 49 kohta).

140 Kantajat eivät kuitenkaan lainkaan väitä eivätkä varsinkaan osoita, että neuvosto ja komissio olisivat antamalla asetukset N:o 1637/98 ja N:o 2362/98 "pyrkineet täytäntöönpanemaan" oikeuskäytännössä (ks. tullitariffeja ja kauppaa koskevan yleissopimuksen (GATT) osalta asia C-69/89, Nakajima v. komissio, tuomio 7.5.1991, Kok. 1991, s. I-2069, Kok. Ep. XI, s. I-161, 31 kohta) tarkoitetulla tavalla WTO:n erityisryhmän 12.4.199 laaditun kertomuksen tai sen hyväksymistä koskevan riitojen ratkaisuelimen päätöksen sisältämiä erityisvelvoitteita tai vielä vähemmän WTO:n elinten aiempia toimia. Kantajat eivät myöskään väitä eivätkä osoita, että näissä asetuksissa viitattaisiin nimenomaisesti tiettyihin WTO:n erityisryhmän 12.4.1999 laaditun kertomuksen tai sen hyväksymistä koskevan riitojen ratkaisuelimen päätöksen sisältämiin säännöksiin tai vielä vähemmän WTO:n elinten aiempiin toimiin.

141 Tästä seuraa, etteivät kantajat voi käyttää kanteensa perusteluna väitettyä WTO:n riitojen ratkaisuelimen päätöksen rikkomista.

142 Edellä esitetystä seuraa, etteivät kantajat ole osoittaneet sen toiminnan lainvastaisuutta, josta ne neuvostoa ja komissiota arvostelevat. Koska yksi yhteisön sopimussuhteen ulkopuolisen vastuun syntymistä koskeva edellytys jää täyttymättä, kanteet, jotka perustuvat yhteisön vastuuseen lainvastaisesta toimesta, on näin ollen hylättävä kokonaisuudessaan, eikä ole tarpeen tutkia sopimussuhteen ulkopuolisen yhteisön vastuun syntymisen muita edellytyksiä (ks. vastaavasti asia C-146/91, KYDEP v. neuvosto ja komissio, tuomio 15.9.1994, Kok. 1994, s. I-4199, 81 kohta).

Yhteisön vastuu laillisesta toimesta

Asianosaisten väitteet

143 Toissijaisesti kantajat vetoavat jäsenvaltioiden yhteiseen valtiosääntöperinteeseen ja yhteisön oikeuskäytäntöön ja väittävät, että yhteisön vastuu voi syntyä sen toimielinten laillisesta toimesta, ja vaativat ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta toteamaan tällaisen vastuun olemassaolon käsiteltävänä olevassa asiassa.

144 Kantajat viittaavat ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiassa T-184/95, Dorsch Consult v. neuvosto ja komissio, 28.4.1998 antamaan tuomioon (Kok. 1998, s. II-667) ja väittävät, että tämän vastuun syntyminen edellyttää kolmen seuraavan edellytyksen samanaikaista täyttymistä: vahinko on todellinen, vahingon ja yhteisön toimielimen riidanalaisen toimen välillä on syy-yhteys ja vahinko on epätavallinen ja erityinen. Kantajat väittävät, että käsiteltävänä olevassa asiassa nämä edellytykset täyttyvät.

145 Ensiksi kantajat väittävät, että väitetty vahinko on todellinen eli mitattavissa oleva ja varma eli korjaamaton ja lopullinen.

146 Toiseksi kantajat väittävät kärsineensä epätavallisen ja erityisen vahingon. Yhtäältä niiden kaupallinen toiminta uusissa jäsenvaltioissa ei sisältänyt "väitettyyn vahinkoon erottamattomasti liittyviä riskejä". Erityisesti ne eivät voineet millään perusteella olettaa, että edellä 45–50 kohdassa mainitut kolme "erityispiirrettä" sisällytettäisiin vuoden 1999 järjestelmään. Toisaalta ne väittävät, että näiden valtioiden liittämisestä banaanialan yhteiseen markkinajärjestelmään aiheutuvat kustannukset määrättiin suhteellisuusperiaatteen vastaisesti tietyn taloudellisten toimijoiden ryhmän maksettaviksi. Kantajat selvittävät

tältä osin, että "[muiden] jäsenvaltioiden toimijat, jotka olivat toimittaneet banaaneja uusiin jäsenvaltioihin ennen niiden liittymistä, ovat kärsineet —— kolmesta suuresta haitasta, kun taas uusien jäsenvaltioiden toimijat saivat 'liittymislahjoja'".

147 Kolmanneksi kantajat väittävät, että väitetty vahinko on suoraan ja yksinomaan yhteisön lainsäätäjän vastuulla.

148 Neuvosto ja komissio kiistävät, että yhteisön vastuuta sen toimielinten lainmukaisista toimista koskeva periaate olisi tunnustettu yhteisön oikeuden oikeuskäytännössä tai että se voitaisiin johtaa jäsenvaltioiden yhteisestä valtiosääntöperinteestä.

149 Neuvosto ja komissio katsovat, etteivät kolme samanaikaisesti vaadittua edellytystä sille, että tällainen vastuu syntyisi, missään tapauksessa täyty käsiteltävänä olevassa asiassa. Ensinnäkään kantajat eivät ole osoittaneet kärsineensä todellista ja varmaa vahinkoa eivätkä sitä, että väitetty vahinko johtuisi suoraan yhteisön toimielinten toiminnasta. Toiseksi tätä vahinkoa ei voida pitää erityisenä, koska kantajat eivät kuulu talouden toimijoiden erityiseen luokkaan, jolle olisi määrätty muille toimijoille määrättyyn maksuun verrattuna suhteeton maksu. Lisäksi neuvoston ja komission mukaan viitemäärien määrittäminen asetuksen N:o 2362/98 säännösten mukaan perustui objektiivisiin arviointiperusteisiin, joita sovellettiin kaikkiin toimijoihin, jotka olivat vastaavassa tilanteessa kuin kantajat. Neuvosto ja komissio katsovat kolmanneksi, ettei väitetty vahinko ylittänyt niiden taloudellisten riskien rajoja, jotka ovat ominaisia banaanialalla harjoitetulle toiminnalle.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

150 On huomautettava, että jos yhteisön sopimussuhteen ulkopuolista vastuuta laillisesta toimesta koskeva periaate pitäisi hyväksyä yhteisön oikeudessa, se edellyttäisi joka tapauksessa sitä, että kolme edellytystä eli aiheutuneeksi väitetyn vahingon todellista syntymistä, vahingon ja yhteisön toimielinten toimen välistä syy-yhteyttä sekä vahingon epätavallisuutta ja erityisyyttä koskevat edellytykset täyttyvät samanaikaisesti (asia C-237/98 P, Dorsch Consult v. neuvosto ja komissio, tuomio 15.6.2000, Kok. 2000, s. I-4549, 17–19 kohta ja asia T-196/99, Area Cova ym. v. neuvosto ja komissio, tuomio 6.12.2001, Kok. 2001, s. II-3597, 171 kohta).

151 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi edellä mainitussa asiassa Dorsch Consult vastaan neuvosto ja komissio 28.4.1998 antamassaan tuomiossa, joka on vahvistettu edellä mainitussa asiassa Dorsch Consult vastaan neuvosto ja komissio 15.6.2000 annetulla tuomiolla, että vahinko on "erityinen", kun se vaikuttaa erityiseen taloudellisten toimijoiden ryhmään suhteettomalla tavalla muihin toimijoihin verrattuna, ja "epätavallinen", kun se on suurempi kuin kyseisen alan toimintaan kuuluvat taloudelliset riskit ilman, että väitetyn vahingon aiheuttanut säädös olisi yleisen taloudellisen edun vuoksi perusteltu (tuomion 80 kohta).

152 Nämä päällekkäiset edellytykset eivät selvästikään täyty käsiteltävänä olevassa asiassa.

153 Yhtäältä kunkin kantajan viitemäärä vuodeksi 1999 määritettiin asetuksen N:o 2362/98 sisältämien objektiivisten arviointiperusteiden nojalla, joita sovellettiin erotuksetta kaikkiin talouden toimijoihin, jotka olivat samassa tilanteessa kuin kantajat. Erityisesti tämän kantajien riitauttaman asetuksen säännökset koskevat heitä samalla tavoin kuin kaikkia muita perinteisiä toimijoita, jotka toimittivat banaaneja uusiin jäsenvaltioihin vuonna 1994 ja/tai vuoden 1995

kolmen ensimmäisen neljänneksen aikana. Kyse ei näin ollen ole erityisestä uhrauksesta, jonka ainoastaan ne olisivat tehneet.

154 Toisaalta banaanialan toimintaan kuuluvia taloudellisia ja kaupallisia riskejä ei ole ylitetty. Tältä osin on riittävää todeta, että yhteisöjen toimielimillä on harkintavaltaa politiikkansa toteuttamiseksi tarpeellisten toimenpiteiden valinnassa erityisesti yhteisen markkinajärjestelyn kaltaisella alalla, jonka tavoitteena on jatkuva sopeutuminen muuttuneisiin taloudellisiin tilanteisiin. Kantajien toimintaan kuului erityisesti asetuksen N:o 404/93 IV osastossa säädetyn kolmansien valtioiden kanssa käytävää kauppaa koskevaan järjestelmään mahdollisesti tehtävien muutosten riski.

155 Tästä seuraa, että kanteet, jotka toissijaisesti perustuvat yhteisön vastuuseen laillisesta toimesta, on hylättävä.

156 Näin ollen kanteet on hylättävä kokonaisuudessaan.

Oikeudenkäyntikulut

157 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 87 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska kantajat ovat hävinneet asian ja koska neuvosto ja komissio ovat vaatineet kantajien velvoittamista korvaamaan oikeudenkäyntikulut, kantajat on velvoitettava vastaamaan omista oikeudenkäyntikuluistaan sekä korvaamaan neuvoston ja komission oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN
TUOMIOISTUIN (viides jaosto)

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

1) **Kanteet hylätään.**

2) **Kantajat vastaavat omista oikeudenkäyntikuluistaan, ja ne velvoitetaan korvaamaan neuvoston ja komission oikeudenkäyntikulut.**

García-Valdecasas Lindh Cooke

Julistettiin Luxemburgissa 10 päivänä helmikuuta 2004.

H. Jung P. Lindh

kirjaaja jaoston puheenjohtaja